

IDŐKÖZI JELENTÉS

2022

NOVEMBER

Beszámoló az MNB 2022 harmadik negyedévi tevékenységéről

2022
NOVEMBER

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2022. október 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	11
3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége	16
4. Szanálás	22
5. Nemzetközi tartalékok	23
6. Készpénz-logisztikai tevékenység	24
7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	31
8. Az MNB statisztikai tevékenysége	33

1. Monetáris politika

A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés publikálása előtt áttekintette az inflációs és makrogazdasági folyamatokat. Az elhúzódó orosz-ukrán háború és az európai energiaválság hatására növekedett a recesszió kockázata a világgazdaságban. A magas nyersanyagárak, illetve az európai aszályhelyzet rövid távon tovább emelheti az inflációt, azonban a negyedév során megjelentek a fordulat első jelei. Az erősödő recessziós kockázatok, az ezzel párhuzamosan csökkenő nyersanyag- és energiaárak, valamint szállítási költségek 2023-tól a globális infláció mérséklődését vetítik előre.

A globális befektetői hangulat romlott a negyedév során. Az időszakban a kockázatvállalási hajlandóságot a háborúval kapcsolatos hírek, a globálisan meghatározó jegybankok kamatemelési pályájára vonatkozó várakozások, a tartósan magas infláció okozta aggodalmak és a recessziós félelmek határozták meg, illetve a negyedév elején a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos fejlemények is szerepet játszottak még a befektetői hangulat alakításában. A legtöbb nyersanyag világpiaci ára csökkent a negyedév során, de továbbra is magas szinten tartózkodott. A tőzsdei gázárak szeptembertől jelentős volatilitás mellett csökkentek. A dollár a fejlett és a feltörekvő gazdaságok devizáival szemben is erősödött a negyedév során.

A tartósan magas inflációra reagálva a Federal Reserve tovább szigorította a monetáris kondíciókat, az Európai Központi Bank pedig megkezdte a monetáris kondíciók szigorítását az időszak során, míg a negyedév második felében a régiós jegybankok elkezdtek a kamatemelési ciklusuk lassítását, illetve leállítását. A Federal Reserve július végén és szeptemberben egyaránt 75-75 bázispontos kamatemelést hajtott végre, így az irányadó ráta célsávja 3,00–3,25 százalékra emelkedett szeptember végére. Az Európai Központi Bank júliusi kamatdöntő ülésén 50 bázisponttal, szeptemberben pedig 75 bázisponttal 1,25 százalékra emelte irányadó rátáját, továbbá július 1-jén leállította eszközvásárlási programját (APP). Régióinkban a cseh jegybank nem szigorította tovább a kamatkondíciókat, így az irányadó ráta 7 százalékon tartózkodott. A lengyel jegybank a negyedév során összesen 75 bázisponttal 6,75 százalékra növelte az irányadó eszköz kamatát és kommunikációja szerint a további lépéseket a bejövő adatoktól teszi függővé. A román jegybank júliusban 100 bázisponttal, majd augusztusban 75 bázisponttal 5,50 százalékra emelte az alapkamatot.

2022 harmadik negyedévében az éves összevetésben számított hazai infláció és maginfláció is emelkedett, a negyedév végére mindkét mutató meghaladta a 20 százalékot. Az infláció emelkedése leginkább az élelmiszerek áremelkedéséhez volt köthető. A termelőiár-emelkedés szeptember végére közel teljes mértékben begyűrűzött a fogyasztói árakba. A negyedév során az inflációs várakozások magas szinten alakultak.

Az őszi hónapokban az infláció döntően a monetáris politika hatókörén kívül eső tényezők következtében várhatóan tovább emelkedik. A rendkívüli aszályhelyzet, valamint az energiapiaci árröbbség begyűrűzése egyaránt az infláció rövid távú emelkedését okozza. A külső inflációs nyomás enyhülése, a globális gazdaság növekedésének lassulása és a mérséklődő belső kereslet árleszorító hatása 2023 elejétől jelenhet meg a hazai inflációban. A szigorú monetáris kondíciók segítik a másodkörös inflációs hatások elkerülését és az inflációs várakozások horgonyzását. A fogyasztóiár-index 2022-ben átlagosan 13,5–14,5 százalék között alakulhat. A hazai infláció 2023 első felében lassan, majd az év közepétől jelentősebben csökken. A fogyasztóiár-index 2024 első felében tér vissza a jegybanki toleranciasávba.

Az év első felében a magyar gazdaság élénk növekedést mutatott: 2022 második negyedévében a bruttó hazai termék 6,5 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. A növekedéshez a mezőgazdaság kivételével valamennyi nemzetgazdasági ág hozzájárult. A magyar gazdaság növekedése a magas frekvenciájú adatok alapján június eleje óta egyértelműen lassul. A hazai GDP éves dinamikája az év második felében jelentősen mérséklődik. Az idei év egészében a belső keresleti tényezők járulnak hozzá a növekedéshez. 2023-ban az erősödő óvatosság és a korábbinál magasabb energiaárak következtében csökken a lakossági fogyasztás. Az emelkedő költségek és a bizonytalanabbá váló keresleti kilátások mérséklik a vállalati beruházásokat, miközben az állami fejlesztések átütemezése is visszafogja a beruházási aktivitást. A nettó export a külső piacok és az ellátási láncok helyreállításával párhuzamosan a jövő év végétől járulhat hozzá ismét pozitívan a GDP növekedéséhez. A hazai GDP 2022-ben 3,0–4,0 százalékkal, 2023-ban 0,5–1,5 százalékkal, míg 2024-ben 3,5–4,5 százalékkal bővíülhet.

A kormány által bejelentett intézkedések és azok végrehajtása várhatóan biztosítja a Pénzügyminisztérium által jelzett idei költségvetési cél elérését. Így az államadósság-ráta 2022 végére GDP-arányosan 76 százalék közelébe csökken. A folyó fizetési mérleg hiánya a magas energiaárak importnövelő hatása miatt 2022-ben átmenetileg tovább emelkedik. A fizetési mérleg energiaegyenlegén kívüli tételeiben javulás figyelhető meg, míg a csökkenő energiaárak és az energiapiaci alkalmazkodás az energiaegyenleg és összességében a fizetési mérleg gyors javulását eredményezheti. 2024-re a világgazdasági környezet normalizálódásával és az elmúlt években kiépült jelentős új exportkapacitások termelésének felfutásával a külső egyensúlyi pozíció várhatóan számottevő mértékben javul.

A harmadik negyedévben a hazai bankközi és állampapírpiazi hozamok emelkedtek, miközben a forint árfolyama volatilisen alakult az euróval szemben. Az időszak során az állampapírpiazi hozamgörbe összességében felfelé tolódott, a legnagyobb mértékű emelkedés a görbe rövid és középső szakaszán volt megfigyelhető. A bankközi kamatok, valamint a devizawap-hozamok az alapkamat emelkedésével párhuzamosan nőttek.

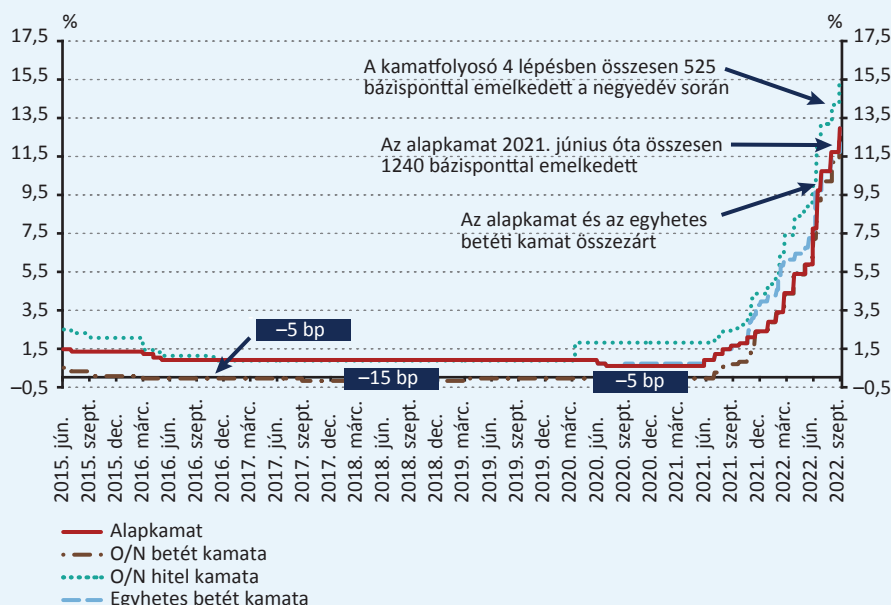
A Monetáris Tanács a szeptemberi Inflációs jelentés alapelőrejelzése körül négy alternatív forgatókönyvet emelt ki. A lassuló globális konjunktúrával számoló kockázati forgatókönyv az alappályánál alacsonyabb növekedési és inflációs pályát feltételez. A tartósan magasabb energia- és nyersanyagárakkal számoló forgatókönyv szerint az alappályánál magasabb inflációs és alacsonyabb növekedési pálya valósul meg. Az alacsonyabb energia- és nyersanyagárakat feltételező alternatív pálya alacsonyabb inflációs és magasabb növekedési pályával áll összhangban. A másodkörös inflációs hatások erősödését bemutató forgatókönyv az alappályához képest magasabb inflációs pályával számol. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács további alternatív scenárióként a feltörekvő piacokról történő tőkekivontást, illetve a versenyképességi reformok gyorsabb megvalósulását feltételező pályákat tárgyalta.

A Monetáris Tanács 2022 harmadik negyedévében folytatta a monetáris kondíciók szigorítását. Július 12-én a Monetáris Tanács a kedvezőtlen pénzügyi elmozdulásokból fakadó inflációs kockázatok semlegesítése érdekében az alapkamat 200 bázispontos emeléséről döntött, felzárkóztatva azt az egyhetes betéti eszköz kamatához. A Tanács megítélése szerint az inflációs várakozások horgonyozása és a másodkörös inflációs kockázatok mérséklése érdekében az alapkamat további határozott emelése volt indokolt. Ennek megfelelően a döntéshozók az irányadó rátát a július 26-i, valamint az augusztusi kamatléptető ülésen 100-100 bázisponttal, a szeptemberi kamatléptető ülés során pedig 125 bázisponttal emelték. Összesítve az alapkamat 7,75 százalékról 13,0 százalékra emelkedett, az egynapos jegybanki betét szintén 525 bázispontot emelkedve 12,50 százalékon állt, míg az egynapos és egyhetes fedezett hitelek kamata 10,25 százalékról 15,50 százalékra nőtt a negyedév során. A Monetáris Tanács megítélése szerint az egyhetes betéti eszköz kamatának az alapkamatával azonos mértékű emelése volt indokolt, így az egyhetes betéti kamat szeptember végére szintén 13,0 százalékra emelkedett.

A Monetáris Tanács a szeptemberi lépést követően az alapkamat-emelési ciklus leállításáról döntött. A határozott kamatléptéseket követően az alapkamat szeptemberben kialakított szintje megfelelő a fundamentális inflációs kockázatok kezelésére és biztosítja az inflációs cél elérését. A Tanács megállapította, hogy a szeptemberi Inflációs jelentés inflációs előrejelzése körüli kockázati eloszlás szimmetrikussá vált.

A jegybank a korábbinál is nagyobb hangsúlyt helyez arra, hogy a rövid oldali kamatok minden részpiacra és minden időszakban a Monetáris Tanács által optimálisnak tartott rövid oldali kamatszinttel összhangban alakuljanak. Ezen cél érdekében az MNB július 8-án megkezdte a devizalikviditást nyújtó swaptenderek negyedéven belüli, napi alkalmazását. A monetáris transzmisszió további erősítése érdekében a Tanács három intézkedés bevezetéséről döntött augusztusban, amelyek októbertől kezdődően a bankközi likviditás szűkítésével támogatják, hogy turbulens pénzügyi környezetben is a jegybanki irányultsággal összhangban alakuljanak a rövid pénzügyi kamatszintek. A jegybank megemelte a bankrendszer számára meghatározott kötelező tartalékráta mértékét, rendszeres meghirdetés mellett tartott jegybanki diszkontkötvény-aukciókat, valamint hosszú futamidejű betéti eszközt vezetett be a bankrendszeri likviditás jelenleginél hosszabb futamidőkön történő sterilizálása érdekében. Szeptembert követően a monetáris kondíciók szigorítása a likviditás szűkítésével folytatódik.

1. ábra
A Magyar Nemzeti Bank irányadó eszközeinek alakulása

Forrás: MNB.

A szigorú monetáris kondíciók tartósan fennmaradnak, ami biztosítja az inflációs várakozások horgonyzását és az inflációs cél fenntartható módon történő elérését. Emellett a gyorsan változó kockázati környezetben a piaci stabilitás fenntartása is kulcsfontosságú az árstabilitás eléréséhez.

A MONETÁRIS POLITIKAI ESZKÖZTÁR VÁLTOZÁSAI

A Monetáris Tanács a romló világgazdasági kilátásokra és a tartósan magas inflációra reagálva a harmadik negyedévben folytatta kamatemelési ciklusát. Az emelés mértéke - a teljes kamatfolyosóra vonatkozóan - július 12-én 200, július 26-án 100, augusztus 30-án 100, végül szeptember 27-én 125 bázispontot tett ki. Az időszak végén az egynapos (overnight) jegybanki betét 12,50, a jegybanki alapkamat 13,00, az egynapos, illetve egyhetes jegybanki hitel kamata pedig 15,50 százalékot tett ki.

Az MNB a Monetáris Tanács döntése alapján július 8-án megkezdte a devizalikviditást nyújtó swaptenderek negyedéven belüli rendszeres alkalmazását egynapos futamidőn. A tenderek július 15-ig overnight, ezt követően pedig totnext futamidőre kerültek meghirdetésre. Az MNB aktív piaci jelenlétével erősíti a monetáris transzmisszió hatékonyságát.

Augusztus 30-án a monetáris transzmisszió további erősítése érdekében a Monetáris Tanács három intézkedés bevezetéséről döntött, amelyek ősztől kezdődően a bankközi likviditás szűkítésével támogatják, hogy turbulens pénzügyi környezetben is a jegybanki irányultsággal összhangban alakuljanak a rövid pénzügyi kamatszintek. A jegybank október 1-jétől megemeli a bankrendszer számára meghatározott kötelező tartalékráta mértékét: a korábban a tartalékköteles források 1 százalékát kitevő kötelező tartalék mértéke érdemben növekszik, és naponta teljesítendő, illetve havi átlagban történő megfelelést egyaránt tartalmaz. A kötelező tartalékráta mértéke 5 százalékra emelkedik, amely előírásnak napi szinten kell megfelelni. A minimális 5 százalékos ráta felett további, maximálisan 5 százalékos, százalékonként választható ráta került bevezetésre, amivel az MNB további likviditás lekötését teszi lehetővé. A szabadon választott tartalékszint esetében havi átlagban történő megfelelést ír elő a szabályozás. Ezenkívül rendszeres meghirdetés mellett jegybanki diszkontkötvény-aukciókat tart, valamint hosszú futamidejű betéti eszközt vezet be a bankrendszeri likviditás jelenleginél hosszabb futamidőn történő sterilizálása érdekében.

A Monetáris Tanács a szeptemberi lépést követően az alapkamat-emelési ciklus leállításáról döntött. A szigorú monetáris politikai irányultság fenntartását támogatja ugyanakkor az október elejétől minimálisan 5 százalékra emelt kötelező tartalékon, valamint a rendszeres hosszú betéten keresztül megvalósuló tartós likviditáslekötés. A kötelező tartalék mértékére vonatkozó banki vállalásokat, valamint az október első hetében megtartott aukciók eredményét is figyelembe véve a bankrendszeri fölös likviditásból több, mint 4800 milliárd forint került lekötésre.

Az MNB a monetáris transzmisszió hatékonyságának erősítése és a piaci volatilitás simítása érdekében – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a harmadik negyedév végén is eurolikviditást nyújtó devizaswap tendereket és diszkontkötvény aukciókat tartott. Az MNB a devizaswap tendereket 5 milliárd eurós meghirdetett mennyiséggel hirdette meg, a szokásos overnight futamidejű tenderek mellett. A tendereken az MNB mintegy 3,1 milliárd euróval segítette a negyedév végi banki alkalmazkodást. A két diszkontkötvény aukción összesen 1410 milliárd forint névértékű ajánlat került elfogadásra.

A bankrendszeri likviditás a vizsgált időszakban végig magas volt, a havi átlagok 10-11 ezer milliárd forint közötti sávban ingadoztak. A negyedév utolsó napjaiban a negyedév végi szezonalitással, valamint az október elejétől elinduló új eszközökkel párhuzamosan a fölös likviditás lekötését tekintve átrendeződés kezdődött az egyhetes betétből az új eszközök irányába.

A JEGYBANKI ESZKÖZÖK IGÉNYBEVÉTELE ÉS A RÖVID FUTAMIDEJŰ HOZAMOK ALAKULÁSA

2022 harmadik negyedévében a bankrendszer nettó forintlikviditása (elszámolási és azonnali elszámolási számlák nettó egyenlege, egynapos és egyhetes betétek egynapos és egyhetes hitelekkel csökkentett értéke) az időszak egészét tekintve átlagosan 10511 milliárd forintot tett ki. A havi átlagok közül az augusztusi volt a legmagasabb 10786 milliárd forintos maximummal, a júliusi pedig a legalacsonyabb, 10028 milliárd forintos értékkel.

A bankrendszeri likviditást elsődlegesen a KESZ bővítő hatása emelte. Emellett az MNB műveletei összességében valamivel enyhébb mértékű likviditásszűkítő hatást fejtettek ki, a készpénzállomány pedig kissé nőtt. Az MNB negyedéven átnyúló tendereinek július eleji lejáró forint lába nagymértékben bővítette, a szeptember végi induló forint lábak pedig átmenetileg nagymértékben szűkítették a bankrendszeri forint likviditást.

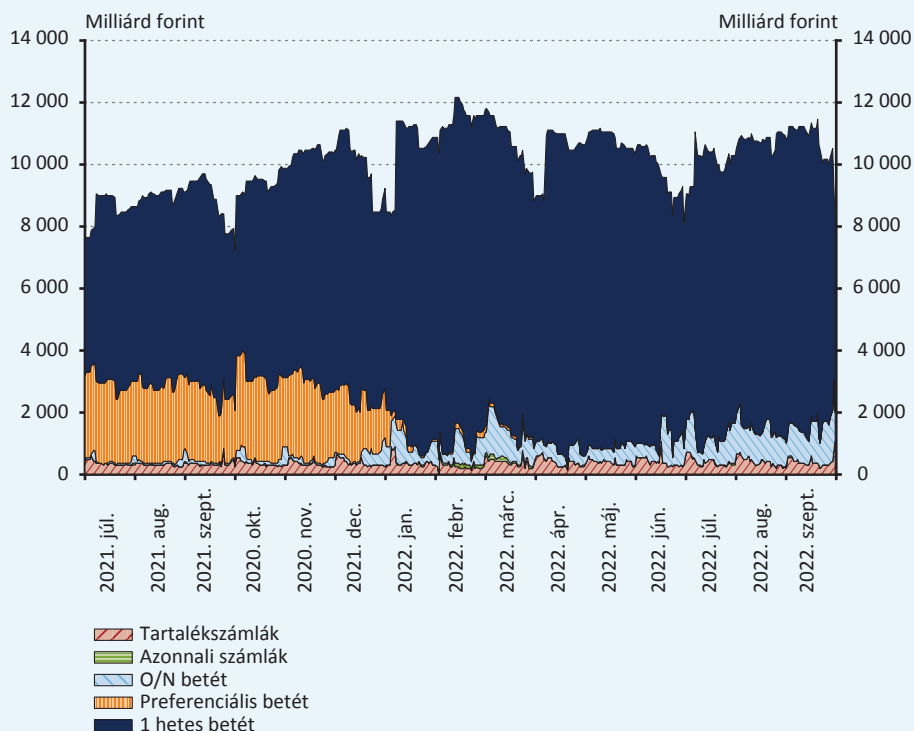
A bankrendszer összesített tartalék-kötelezettsége az időszakban 372-403 milliárd forint között alakult. Ezzel párhuzamosan a tartalékszámok átlagos állománya havonta 415-436 milliárd forintot ért el. A korábbi időszakokhoz hasonlóan a ténylegesen elhelyezett tartalék minden hónapban meghaladta a kötelezettség mértékét. A kumulált túltartalékolás mértéke az előző negyedévhez képest nőtt, 33-44 milliárd forint közötti értékekkel.

A bankrendszeri többletlikviditás az elmúlt negyedévben is a jegybanki egynapos és egyhetes betéti eszközökben volt elhelyezhető. A betéti eszközök közül, a korábbi időszakokhoz hasonlóan – a korlátlan elhelyezés és kedvező kamatozás lehetősége miatt – a bankrendszer a legnagyobb mértékben az egyhetes betéti eszközt használta. Az MNB az időszak folyamán egyhetes betétből 13 tendert tartott, minden alkalommal az összes benyújtott ajánlatot elfogadva. A tenderenként elfogadott ajánlatok összege 6151-9850 milliárd forint között változott. A legmagasabb havi átlagos állomány 9322 milliárd forint volt augusztusban, a legalacsonyabbat pedig júliusban mértük, 8721 milliárd forinttal. Az eszköz kamatozása az alapkamat és a kamatfolyosó felső széle, 9,75-13 százalék között mozgott, a jegybanki alapkamat emelésével párhuzamosan egyre növekvő értékekkel. A negyedév vége és a kötelező tartalékráta októberi emelésére tekintettel az utolsó, októberre áthúzódó időszak tenderén már érdemi kiáramlás történt az eszköz állományából, az elfogadott mennyiség az időszak minimum értékére csökkent.

Az O/N betétbe áramló napi likviditás átlagos állománya az időszakban – komoly hullámváz mellett – 1044 milliárd forintra emelkedett. A minimális elhelyezés 384, a maximális 2322 milliárd forintot tett ki; az időszak végi záró állomány 863 milliárd forintot ért el.

A hosszú hitelek állománya a tenderek korábbi felfüggesztése miatt változatlan, 2623 milliárd forint értékű. A jelenlegi likviditás-többletes helyzetben a bankok egynapos fedezett hitelt az első félévben mindössze 7 alkalommal vettek igénybe, egyhetes hitelt pedig nem vettek fel. A hitelfelvételek átlagos állománya továbbra is mérsékelt, mintegy 13 milliárd forint értékű.

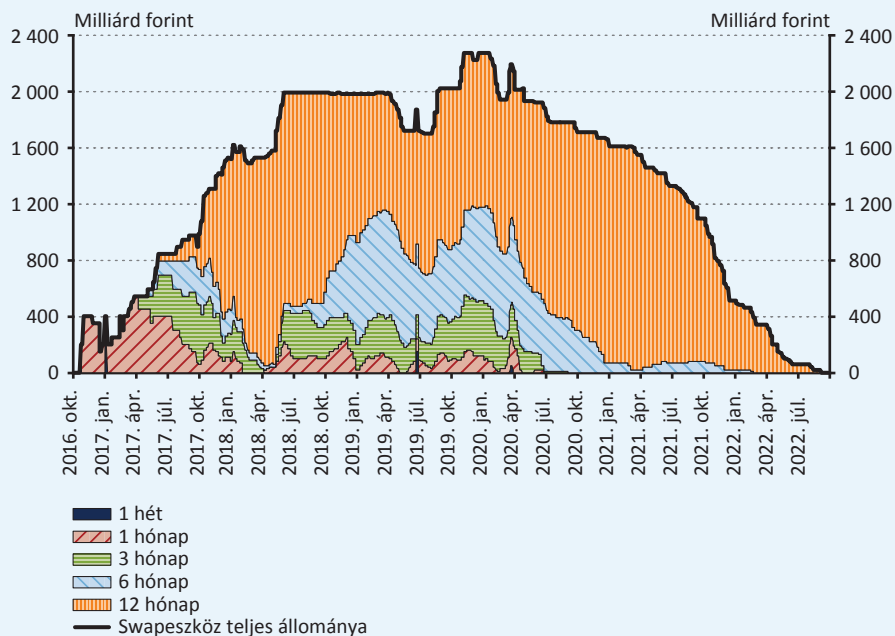
2. ábra
A jegybank betéti eszközeinek igénybevétele

Forrás: MNB.

A forintlikviditást nyújtó jegybanki FX-swapok állománya - a tenderek tavalyi felfüggesztése óta - a meglévő állomány lejárataival csökken. Az időszak folyamán a maradék állomány 59 milliárd forintról indulva szeptember 7-ével teljesen kifizutott.

3. ábra
A jegybanki forintlikviditást nyújtó FX-swap állomány alakulása

Forrás: MNB.

A megelőző negyedévek végéhez hasonlóan az MNB a swappiaci lehetséges volatilitás csillapítására ezúttal is eurolikviditást nyújtó FX-swaptendereket, valamint jegybanki diszkontkötvény aukciókat hirdetett meg. Emellett július 8-tól rendszeres egynapos futamidejű (overnight, illetve tomnext) tendereket is hirdet az MNB a swappiaci hozamok karbantartása érdekében.

Az MNB a negyedévben összesen 64 eurolikviditást nyújtó swaptendert tartott. A tenderek futamideje egy nap és két hét közé esett. Az MNB a korábbi negyedévekhez hasonlóan a beérkező összes ajánlatot elfogadta, ez júliusban átlagosan 718 millió eurót (290 milliárd forintot), augusztusban 472 millió eurót (190 milliárd forintot), szeptemberben pedig 719 millió eurót (292 milliárd forintot) jelentett. A negyedév végén átvélő tendereken az MNB összesen 3095 millió euro, (644 milliárd forint) értékű ajánlatot fogadott el. A jegybank tendereivel sikeresen simította a negyedévek végén a swappiaci volatilitást.

A diszkontkötvény két aukciójára szeptember 20-án és 28-án került sor, kéthetes, illetve egyhetes futamidővel. Az MNB minden ajánlatot elfogadva 520, illetve 890 milliárd forint névértékű kötvényt bocsátott ki október 6-i lejáratl.

Az MNB a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program áprilisi felfüggesztése óta nem vásárolt jelzálogleveleket. Így a jegybank a program keretében változatlanul összesen 57 milliárd forint névértékben birtokol elsődleges piacon vásárolt zöld jelzálogleveleket. A másodpiaci vásárlásokat tekintve az MNB tulajdonában továbbra is mintegy 61 milliárd forint névértékű zöld jelzáloglevél van.

A Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében az eszköz indulása óta az MNB által megújított jelzáloglevelek állománya 36 milliárd forintot tett ki, mely a vizsgált időszakban nem változott. Az első félév végével megegyezően a harmadik negyedév végén az MNB által birtokolt – a korábbi vásárlási programok, a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program, valamint a Jelzáloglevél-megújítási lehetőség keretében megvásárolt - teljes jelzáloglevél állomány névértéken 687 milliárd forint volt.

A kamattranszmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos BUBOR jegyzések növekvő tendenciával az első félév végi 8,40 százalékról az időszak végére 13,30 százalékra nőttek. A 3 hónapos diszkontkincstárjegy (DKJ) hozamok eközben 6,28 százalékról 11,57 százalékra emelkedtek.

Az MNB zöld eszköztár-stratégiája részeként 2021. október 4-én elindult NHP Zöld Otthon Program (NHP ZOP) a zöld lakáshitel piac létrejöttét és a környezeti fenntarthatósági szempontok hazai lakáspiacon történő érvényesülését segítette elő kedvező kamatozású jegybanki forrással, amely energiahatékony új lakások építésére és vásárlására volt fordítható. A program 2022. szeptember 30-án zárult szerződéskötési időszakában 8631 ingatlanhoz kapcsolódóan több mint 299 milliárd forintnyi lakáshitel-szerződés jött létre, így lényegében a teljes keretösszeg felhasználásra került. A ténylegesen kinn lévő – azaz már lehívott, de még nem törlesztett – lakossági hitelek állománya szeptember végén meghaladta a 144 milliárd forintot. Az NHP korábbi szakaszai keretében a kkv-szektor felé kihelyezett hitelek fennálló állománya a negyedév végére 2 550 milliárd forint alá csökkent.

A jegybank Monetáris Tanácsa 2021. december 14-én vállalatikötvény-vásárlási programjának, a Növekedési Kötvényprogramnak (NKP) a lezárásáról határozott. A döntés értelmében az MNB a folyamatban lévő kibocsátói tárgyalások lezárását követően nem vásárol újabb vállalati kötvényeket. A jegybank 2019-ben egy stratégiai és tőkepiaci döntés eredményeképpen indította el az NKP-t, azzal a céllal, hogy a vállalatikötvény-piac likviditásának célzott növelésén keresztül segítse a monetáris transzmissziós mechanizmusok hatékonyságának növelését, valamint a hazai vállalati szektor forrásbevonásának diverzifikálását. A program fennállása során összesen mintegy 320 társaság regisztrált az NKP-ba, vagyis az eszköz iránt a vállalati szektor részéről végig jelentős érdeklődés mutatkozott. 2022. szeptember végéig 89 kibocsátó összesen 114 kötvénysorozatot hozott forgalomba a program keretrendszerében, ezen értékpapírokon keresztül realizált aggregált kibocsátói forrásbevonás pedig közel a 2860 milliárd forintot tett ki. Az NKP érdemi hozzájárulásának köszönhetően 2019 nyara óta a hazai székhelyű nem pénzügyi vállalatok kötvénypiacának névértéken számított nominális állománya több mint nyolcszorosára emelkedett, és 2022. augusztus végére az MNB becslései szerint meghaladta a 3500 milliárd forintot, továbbá meghaladta a bruttó hazai termék 5,8 százalékát. A program likviditásbővítésének eredményeként a magyar kötvénypiac a regionális sereghajtói pozícióból a térség piacainak élére állt. A magyar tőkepiac fontos mérföldköveként az NKP keretei között került sor az első hazai zöld vállalati kötvény forgalomba hozatalára. A kötvényprogramban kibocsátott 20 zöldkötvény-sorozat révén a vállalatok összesen több mint 466 milliárd forintnyi forrást fordíthatnak fenntarthatósági vonatkozású hitelcélokra, a zöldkötvény-vásárlásoknak köszönhetően pedig az MNB vállalatikötvény-kitettségeinek közel 18 százalékát adja a zöld értékpapírszegmens.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNBtv. értelmében a jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása. Az MNB elsődleges céljának veszélyeztetése nélkül támogatja a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának fenntartását, ellenállóképességének növelését, a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulását és a Kormány gazdaság-, valamint a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos politikáját a rendelkezésére álló eszközökkel. Az MNB emellett a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerében betöltött tagságához kapcsolódó mandátumánál fogva ellátja az Európai Bankhatóság, az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság, az Európai Értékpapír-piaci Hatóság és az Európai Rendszerekockázati Testület hatásköréből eredő, MNB-re háruló feladatokat, valamint a hazai pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét, továbbá szanálási hatósággként is eljár.

A geopolitikai és az energia ellátási kockázatok emelkedése ellenére a hazai bankrendszer stabil, sokkellenálló-képessége mind a likviditási helyzet, mind pedig a veszteségviselő képesség szempontjából jónak mondható. 2022 harmadik negyedévének dinamikus hitelbővülés jellemezte a vállalati szektorban, valamint csökkenő hiteldinamika a háztartási szegmensben, az év további részében azonban a kamatkörnyezet emelkedése és a szigorodó hitelezési feltételek miatt mérséklődhet a magánszektor hiteldinamikája. A folytatódó áremelkedés következtében a második negyedévben tovább fokozódott a túlértékeltség a lakáspiacon, az emelkedő lakásárak miatt növekvő hitelösszegek következtében pedig nőtt a háztartások pénzügyi kifizetettsége. A kamatstop lejártát követően emelkedni fog a változó kamatozású hitelek törlesztőrésze, a hitelkockázatok emelkedése azonban nem okoz rendszerszintű stabilitási kockázatot. 2022. szeptember végéig a hitelintézeti szektor 339 milliárd forint adózott eredményt ért el, ami 145 milliárd forintos csökkenésnek felel meg az előző év azonos időszakához képest. Az eredmény csökkenését elsősorban az értékvesztés képzés és az extraprofit adó elszámolása, valamint a kamatstop intézkedés meghosszabbításának eredményhatása okozta. A bankrendszer konszolidált tőkefelelélési mutatója (TMM) 2022 második negyedévében 46 bázisponttal 18,5 százalékra csökkent, ami továbbra is jelentősen meghaladja az előírt megfelelési szintet.

A PÉNZÜGYI RENDSZER LEGFONTOSABB FOLYAMATAI

A hitelintézetek háztartási hitelállománya éves szinten 726 milliárd forinttal bővült a folyósítások és törlesztések eredőjeként, így 2022 szeptember végén 8 százalékos volt az éves hiteldinamika (4. ábra). Az új hitelkihelyezések volumene 2022 harmadik negyedévében 554 milliárd forintot tett ki, ami az előző év azonos időszakához viszonyítva 26 százalékos visszaesést jelent. A negyedév során az áruhitelek kivételével valamennyi fogyasztási célú hitel kibocsátása mérséklődött 2021 harmadik negyedévéhez képest. A babaváró hitelek folyósítása 27 százalékkal esett vissza az előző év azonos időszakához képest, ugyanakkor állományuk szeptember végén elérte az 1830 milliárd forintot, ami a teljes lakossági hitelállomány 19 százalékának felel meg. A támogatott hitelek továbbra is támaszt nyújtanak a lakossági hitelezésnek, ezek aránya 35 százalékot tett ki szeptemberben az új kibocsátásban. 2022 augusztusában a lakossági hitelállomány 3 százaléka és a vállalati hitelállomány 1 százaléka vett részt a 2021 novemberében szűkített formában, több ütemben 2022 év végéig meghosszabbított fizetési moratóriumban.

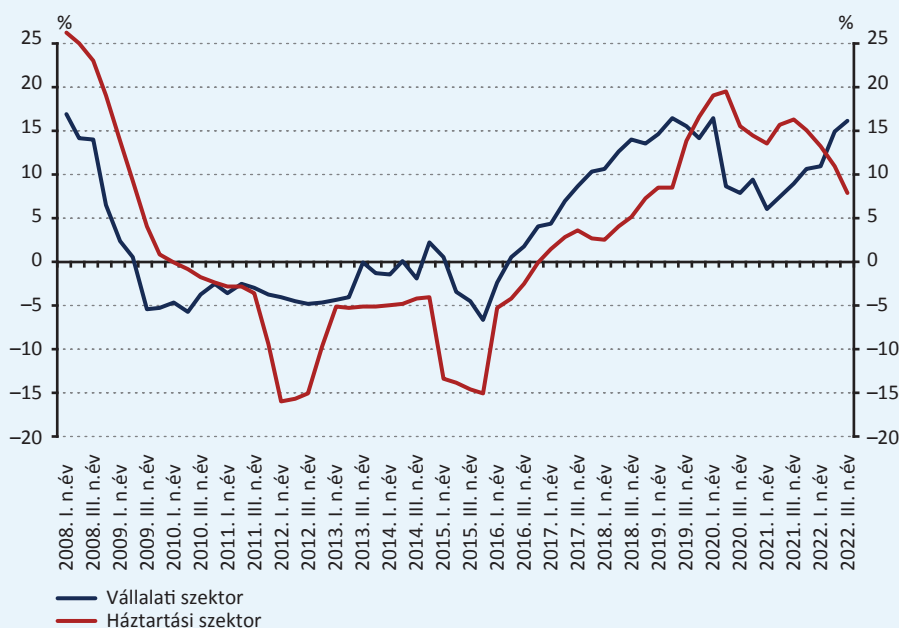
Az újonnan kötött lakáshitel-szerződések 2022 harmadik negyedévi 264 milliárd forintos volumene 30 százalékos csökkenést jelent 2021 azonos negyedévéhez viszonyítva. A legnagyobb, 39 százalékos visszaesés a használt lakás vásárlására felvett hitelek jellemezte, és éves összevetésben egyedül az új lakás vásárlása céljából igényelt hitelek bővültek (3 százalékkal) az NHP Zöld Otthon Programnak (ZOP) köszönhetően. A kamatkockázat mérséklését a Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel (MFL) termékek elterjedése is segítette az elmúlt években, 2022 szeptemberében ezen termékek részesedése a lakáshitel-kihelyezésekben belül (a ZOP keretében szerződött hitelek nem számítva) 61 százalékot ért el. 2021-ben bevezetésre került a Minősített Fogyasztóbarát Személyi Hitel termékminősítés, mely termékek részaránya a személyi kölcsön kihelyezéseken belül 19 százalékos részesedést ért el az elmúlt egy évben. A ZOP hitelei iránt az első félévben tapasztalható erőteljes kereslet a program keretösszegének kimerülésével érdemben visszaesett a harmadik negyedévben: a program keretein belül már mindössze 24 milliárd forint értékben jött létre lakáshitel-szerződés a negyedév során, ami az új lakás építésére vagy vásárlására szerződött lakáshitelek harmadát adta ebben az időszakban. A 2021. október 4. és 2022. szeptember 30. közötti

szerződéskötési időszakban mintegy 8600 ügylet jött létre a program 300 milliárd forintos keretösszegéből. A leszerződött volumen több mint 70 százalékát családi ház építésére vagy vásárlására vették fel. Társasházi lakás tranzakciókhoz kötődött a hitelek 23 százaléka, melyek több mint háromnegyedéből még épülő lakások vásárlását finanszírozták, ikerház, sorház vásárlására pedig a teljes volumen mintegy 5 százalékát fordították a hitelfelvevők.

Az MNB 2022. októberi Hitelezési felmérésében a romló gazdasági kilátások miatt a bankok szigorodó hitelfeltételekről számoltak be a harmadik negyedévet illetően mind a vállalati-, mind pedig a lakossági szegmensben. A válaszadó bankok többsége a hitelkereslet csökkenését tapasztalta, amelyhez a bizonytalanabbá váló gazdasági kilátások és iparágspecifikus problémák mellett az emelkedő hitelkamatok is érdemben hozzájárultak. A bankok többsége a hitelkereslet további visszaesésre számít, mely alól csupán a vállalati rövid lejáratú- és a devizahitelek jelentenek kivételt.

A vállalati hitelállomány éves növekedési üteme mintegy 1603 milliárd forintos tranzakciós bővülésnek köszönhetően 16,2 százalékot ért el 2022. szeptember végén. 2022 harmadik negyedévében a hitelintézetek 1000 milliárd forintnyi összegben kötöttek új, nem folyószámla-jellegű hitelszerződéseket, mely 31 százalékkal magasabb, mint az előző év azonos időszakának értéke. A magas kibocsátási volumenhez az 5 milliárd forintot meghaladó nagyügyletek érdemben hozzájárultak, emellett az SZKP GO! lezárultával párhuzamosan a piaci hitelek részaránya az előző negyedévi 60 százalékról 84 százalékra emelkedett a július és szeptember közötti időszakban. A Hitelezési felmérésre adott válaszok alapján a harmadik negyedévben a bankok nettó értelemben vett 29 százaléka szigorított a hitelsztenderdeken, előretekintve pedig 71 százalékuk tervez szigorítani. A harmadik negyedévben a bankok 10 százaléka a vállalati hitelkereslet élénkülését tapasztalta, míg előretekintve 48 százalékuk már visszaesést vár a keresletben. Az orosz-ukrán háború reálgazdasági hatásai és a kamatkörnyezet jelentős emelkedése miatt a 2023-as év közepéig jelentősen lassulhat a vállalati hitelállomány éves növekedési üteme.

4. ábra
A vállalati és a háztartási hitelállomány éves növekedési üteme

Megjegyzés: Hitelintézeti szektor.

Forrás: MNB.

2022 második negyedévében tetőzhetett a lakásáremelkedés éves üteme. Országos átlagban az előző időszaki 21,1 százalékról 24,8 százalékra, a fővárosban 17,2 százalékról 20,4 százalékra, a vidéki városokban 25,7 százalékról 31,2 százalékra, a községekben pedig 14,9 százalékról 15,6 százalékra gyorsult a lakásárak éves nominális növekedési üteme (5. ábra). Előzetes ingatlanközvetítői adatok alapján azonban 2022 harmadik negyedévében már jelentősen, a második negyedévi 24,8 százalékról 18,4 százalékra lassulhatott a lakásárak éves dinamikája. Becslésünk szerint a második negyedévben a lakásárak országosan 21,5 százalékkal, a fővárosban pedig 10,0 százalékkal haladták meg a makrogazdasági

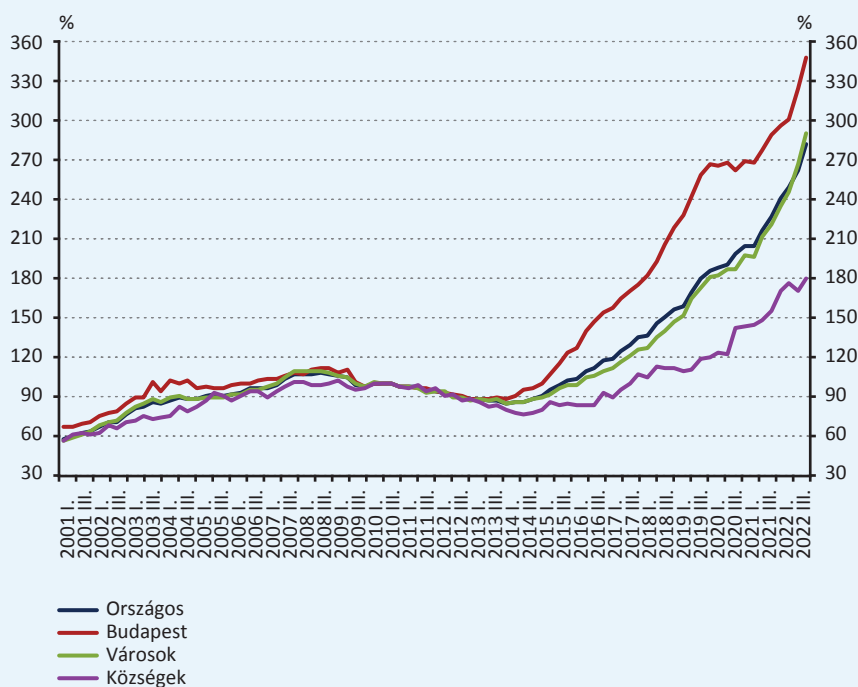
fundamentumok által indokolt szintet, ez országos szinten historikusan magas túlértékeltiséget jelent, míg Budapesten a felülértékelttség mérséklődését jelzi.

2022 harmadik negyedévében a magánszemélyek lakáspiaci tranzakcióinak száma nagymértékben csökkent, országosan 22,6 százalékkal maradt el az előző év azonos időszakának tranzakciószámától, ami a kereslet mérséklődését jelezi, az adásvételek harmadik negyedévi adata utoljára 2013-ban, a lakáspiaci ciklusforduló idején volt ennyire alacsony. A lakásvásárlások több mint feléhez továbbra sem kapcsolódik lakáshitel-felvétel, és 2022 második negyedévében az MNB által megállapított jövedelemarányos törlesztőrészletre és hitelfedezeti arányra vonatkozó szabályozói limitekhez (40 százalékot meghaladó JTM és 70 százalékot meghaladó HFM) együttesen az új lakáshitelek csupán 7,8 százaléka volt közel.

2022 első felében éves összevetésben 6,8 százalékkal csökkent az átadott új lakások száma. A fővárosban 20,1 százalékkal visszaesett, vidéken azonban 4,7 százalékkal bővült a lakásépítések száma az első felévben. 2022 második felében a már folyamatban lévő építkezések befejezése révén bővíthet, 2023 közepétől azonban a lakáspiaci aktivitás mérséklődése miatt már csökkenhet az átadott újlakások száma. Ugyanakkor az új lakások kínálatának várható csökkenését mérsékli, hogy a Kormány a kedvezményes 5 százalékos lakásáfa alkalmazhatóságát meghosszabbította a 2024 év végéig építési engedélyt kapó, és 2028 végéig átadott épületekre.

5. ábra

A nominális MNB-lakásárindex településtípusonként (2010 = 100%)

Megjegyzés: A 2022. október végén rendelkezésre álló adatok alapján.

Forrás: MNB.

A gazdasági kilátások romlása, az emelkedő energiaárak, a növekvő építési költségek, a forint árfolyamának jelentős volatilitása és gyengülése, az emelkedő kamatok és a szigorodó finanszírozási feltételek egyaránt kihívást jelentenek a kereskedelmiingatlan-piac szereplői számára már rövid távon is. 2022 első felévének kereskedelmiingatlan-piaci folyamatai összességében még kedvező képet mutattak, a kockázatok azonban európai szinten is emelkedtek, ami végső soron az ingatlanok leértékelődését eredményezheti. 2022. szeptember végére a budapesti irodapiacra 11 százalékkal emelkedett a kihasználatlansági ráta, ez a kihasználatlansági szint történelmi összevetésben nem tekinthető magasnak, ugyanakkor a mutató 2019 végi 5,6 százalékos szintjéhez képest már egy megváltozott piaci helyzetet jelez, ami fokozott figyelmet indokol. Az ipar-logisztika szegmensben a 2022. június végi 6,4 százalékot követően, a harmadik negyedév végére 4,9 százalékra süllyedt a kihasználatlansági ráta, ami az erős keresletnek volt köszönhető. A bizonytalan gazdasági környezet

és az iroda- és ipar-logisztika szegmensekben tervezett magas átadási volumenek a kihasználatlansági ráták további emelkedése irányába mutatnak. Az új átadások ütemezésében növekvő kockázatot jelentenek az emelkedő építőanyagárak és az ellátási problémák. 2022 első félévében a hazai befektetési piac 0,6 milliárd eurós forgalmat ért el, ami 7 százalékkal maradt el a 2021-es első félév értékétől és a forgalmon belül jelentős részesedést képvisel néhány nagy értékű tranzakció. Az októberi Hitelezési felmérés alapján a válaszadó bankok nettó 55 százaléka tapasztalta az üzleti célú ingatlanhitelek iránti kereslet mérséklődését, míg 75 százalékuk számít a kereslet visszaesésére az elkövetkező időszakban.

A bankrendszer nemteljesítő hiteleinek állománya az általános moratórium kivezetését követő hónapokban a historikus mélyponthoz képest emelkedni kezdett mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben. A vállalatok 90 napon túl késedelmes hitelállománya 63 milliárd forinttal, a háztartásoké pedig 29 milliárd forinttal nőtt 2021. december és 2022. szeptember vége között. Ugyanakkor a 90 napon túl nem késedelmes, de a bankok által nemteljesítőnek minősített hitelek állománya rendre 26, illetve 13 milliárd forinttal csökkent. A hitelezés dinamikus bővülése, valamint a bankok portfóliótisztítási tevékenysége következtében a nemteljesítő hitelek aránya (NPL-ráta) a vállalati szegmensben 3,9 százalék, a háztartási szegmensben pedig 4,4 százalék volt. A 90 napon túl késedelmes hitelek mindkét szegmensben a nemteljesítő hitelállomány közel egyharmadát teszik ki. A nemteljesítő állomány volumene 469, illetve 432 milliárd forint volt 2022 szeptember végén. A gazdasági környezet bizonytalanságai, valamint a háztartásokat és a vállalatokat egyaránt érintő költségsokkok felfelé mutató kockázatokat hordoznak a portfólióminőséget illetően az év hátralévő részében.

A hitelintézeti szektor 2022 első kilenc hónapjában 339 milliárd forint adózott eredményt ért el a nem konszolidált adatok alapján, ami 145 milliárd forintos visszaesést jelent az előző év azonos időszakához képest. Az adózott eredmény csökkenését elsősorban az értékvesztés képzés és az extraprofit adó elszámolása, valamint a kamatstop intézkedés meghosszabbításának eredményhatása magyarázza, mely tételek eredményrontó hatását az emelkedő kamateredmény és osztalékbevételek csak részben kompenzálta. A romló nominális eredmény mellett a sajáttőke-arányos megtérülés (RoE) a 2021. év végi 10 százalékról 7 százalékra, az eszközarányos eredmény (RoA) pedig 0,9 százalékról 0,5 százalékra mérséklődött. Bár a működési költségek nominálisan nőttek az előző év azonos időszakához képest, az összes eszközhöz viszonyított arányuk 12 havi gördülő szemléletben az év végi 1,7 százalékról a történelmi mélypontnak tekinthető 1,6 százalékra süllyedt.

A bankrendszer konszolidált tőke megfelelési mutatója 2022 második negyedévében 46 bázisponttal 18,5 százalékra csökkent. A változás leginkább a teljes kockázati kitettséérték markáns, mintegy 10,2 százalékos növekedésének tudható be. A szektor szabad tőkéje 1581 milliárd forintot tett ki, amit a féléves eredmény auditálás hiányában a szavatoló tőkébe egyelőre nem beszámítható része potenciálisan további 156 milliárd forinttal növelhet. A teljes féléves eredménnyel számolva a bankok döntő többségének 4 százalékot meghaladó szabad puffere van.

AZ MNB MAKROPRUDENCIÁLIS TEVÉKENYSÉGE

Az MNB 2022 harmadik negyedévében is fokozottan nyomon követte az orosz-ukrán háború, a kapcsolódó gazdasági szankciók és az Európában kialakuló energiaválság pénzügyi stabilitási hatásait, a bankrendszeri kockázatok alakulását, valamint a makroprudenciális eszköztár hatékonyságát.

2022. szeptember végén az MNB az anticiklikus tőkepufferráta mértékét 2023. október 1-jétől változatlanul 0,5 százalékban állapította meg. Az MNB 2022 júniusában, 2016 óta első alkalommal a hazai kitettségek vonatkozásában alkalmazandó tőkepufferráta mértékének 0,5 százalékra való emeléséről döntött, amit a ciklikus rendszerkockázatok és a lakáspiaci túlértékeltség magas és emelkedő szintje indokolt. A 2022. szeptemberi rátamegállapítás során a rátadöntést támogató adatok a bankrendszeri kockázatok kismértékű enyhülésére utaltak, az ingatlanpiac továbbra is fennálló túlfűtöttsége mellett. Bár ez az anticiklikus tőkepufferráta további emelése irányába mutatna, az elhúzódó háborúval és az európai energiaválsággal összefüggésben romló növekedési és hitelezési kilátások miatt a pufferráta további emelése egyelőre nem indokolt.

A jelzáloglevél-piac további fejlesztése, a befektetői kör bővítése és a lejáratú összhang további erősítése érdekében az MNB 2022 nyarán a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutató (JMM) előírás módosításáról döntött. Ennek keretében 2022. július 1-től a forint mellett a devizában denominált jelzáloglevél-alapú források is figyelembe vehetők a jelzáloghitel-finanszírozási előírás teljesítésekor. A módosítás hatására a külföldi, alapvetően a deviza eszközök iránt keresletet támogató befektetők aktívabb szerephez juthatnak, a jelzáloglevelek felvevőpiaca pedig bővíthet, ezáltal a bankok nagyobb mennyiségben és olcsóbban juthatnak jelzáloglevél-alapú stabil forráshoz. A zöld források bevonásának fokozott ösztönzése

érdekében az elfogadható deviza jelzálogalapú forrásoknak fenntarthatósági (zöld) követelményeket is teljesíteniük kell 2023. szeptember 30-át követően. Emellett a korábban tervezett JMM szigorítások (az elvárt szint 25-ről 30 százalékra történő emelése, a tőzsdei bevezetés előírása és a kereszttulajdonlást korlátozó szabályok bevezetése) 1 évvel történő elhalasztására kerül sor, így ezek a módosítások 2023. október 1-jén lépnek hatályba.

Az MNB 2022. április 1-jétől finomhangolta a „Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel” termékminősítés feltételeit: lehetővé vált az annuitásostól eltérő törlesztésű, türelmi idő és lakástakarékpénztári megtakarítással kombinált lakáshitelek minősítése is. A módosításhoz kapcsolódóan 2022 harmadik negyedévében lezárult az MFL Összehasonlító oldal továbbfejlesztése, amelynek keretében az annuitástól eltérő törlesztésű Minősített Fogyasztóbarát Lakáshitel termékek is megjelenítésre kerülnek az MNB Összehasonlító oldal ajánlatai között.

A jegybank szakértői 2022 harmadik negyedévében is figyelemmel kísérték a pénzügyi közvetítőrendszert érintő rendszerkockázati értékeléseket, a nemzetközi szabályozási folyamatokat, és részt vettek a különböző európai intézmények makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjainak munkájában.

AZ MNB PÉNZÜGYI INNOVÁCIÓT ÉS DIGITALIZÁCIÓT TÁMOGATÓ TEVÉKENYSÉGE

A jegybank folyamatosan és aktívan vizsgálja a hazai pénzügyi rendszer digitalizáltsági szintjét és ezen helyzetértékelésre is tekintettel ösztönzi a pénzügyi szolgáltatást nyújtó intézmények digitális versenyképességének javítását.

Az MNB kiemelten fontosnak tartja egy élénk FinTech ökoszisztéma támogatását hazánkban, amelynek érdekében 2019-ben elindította az MNB FinTech Klub programsorozatot. E rendezvénysorozat a pandémia alatt digitális formában működött, 2022 harmadik negyedévében azonban ismét fizikai rendezvény keretében került meghirdetésre. A 2022. augusztusban megrendezett FinTech Klub rendezvényen egy nemzetközileg kiemelkedő sikereket elérő, hazánkban is aktív FinTech start-up vezérigazgatójának előadását hallgathatták meg a jelenlevők.

Az MNB aktívan kutatja és szükség esetén teszteli is azon fejlett technológiai megoldásokat, melyek előremutatók lehetnek a teljes pénzügyi szektor és ökoszisztéma számára. Ennek jegyében zajlik az MNB által 2022 májusában elindított Pénzmúzeum mobilapplikáció – a Pénzmúzeumhoz kapcsolódó tartalmak megjelenítése mellett dedikált NFT (non-fungible token azaz nem helyettesíthető token) kibocsátási és fizikai érme regisztrációs platform – üzemeltetése is. A blokklánc technológia tesztelését célzó kezdeményezés révén 2022. szeptember 30-ig bezárólag 180 ezer darab NFT került kibocsátásra az MNB privát blokkláncán, illetve a projekthez kapcsolódóan 2022 szeptemberében egy egyedülálló szakmai rendezvényen vett részt előadóként az MNB a Ludwig múzeum, a BC4LS és a PADME Alapítvány szervezésében. Az eseményen Dr. Eike Schmidt, a firenzei Uffizi Képtár, mint az innovatív múzeumi kezdeményezésekben úttörő, NFT kibocsátást szervező intézmény igazgatója is jelen volt.

A pénzügyi szektor digitális fejlődése a Magyar Közgazdasági Társaság 2022-es Közgazdász Vándorgyűlésén is több témakör révén előtérbe került. A Pénzügyi kultúra és FinTech szakosztály rendezésében egy dedikáltan a FinTech szektorra fókuszáló panelbeszélgetés a jövőbeli fejlődési lehetőségekre és kihívásokra tért ki, valamint a pénzügyi közvetítésben is kiemelten hangsúlyos témakör, a kiberfenyegetés kapcsán is részt vett a terület képviselője egy kerekasztal beszélgetésben.

Emellett a korábban felállított keretek között a jegybank továbbra is érdemben járult hozzá az innovációk hazai pénzügyi rendszerben történő biztonságos elterjedéséhez. Az MNB Innovation Hub a folyamatosan érkező megkeresésekre adott, felügyeleti szempontokat is magában foglaló válaszaival támogatja a pénzügyi intézményeket és a FinTech cégeket a pénzügyi innovációk kapcsán felmerülő jogértelmezési kérdések tisztázásában.

Az MNB szakértői 2022 harmadik negyedévében több nemzetközi fórumon és konferencián vettek részt, ahol a nemzetközi FinTech és digitalizációs folyamatokról, fejleményekről és szabályozási irányokról is első kézből nyílt lehetőség tájékozódni, egyúttal nemzetközi szinten is bemutatni az innovatív magyar megoldásokat, megközelítéseket. A nemzetközi együttműködések fejlődése és a hatékony információmegosztás nagyban támogatják az MNB-t abban, hogy a digitális megoldások ösztönzésében, a digitalizáció fejlesztésében elért eredményei, az innovációt támogató hozzáállása a nemzetközi közösségben is egyre nagyobb elismerést szerezzen.

3. Az MNB felügyeleti és fogyasztóvédelmi tevékenysége

PÉNZPIAC FELÜGYELETE

Az MNB ellátja a jogszabályon alapuló átfogó vizsgálati kötelezettségéből adódó feladatait, valamint kockázattelátó és értékelő, folyamatos felügyelést segítő szakértői tevékenységét. Ennek keretében az MNB kiemelt figyelemmel kísért a 2022. évre meghatározott fókuszpontok által megjelölt területeken fellépő kockázatokat, kiemelve ezek közül is az orosz-ukrán háború kapcsán felmerült likviditási kockázatok kezelését, a fedezetek kezelési, értékelési, dokumentálási gyakorlatának, valamint nyilvántartásának vizsgálatát, a belső védelmi vonalak megfelelő működésének vizsgálatát, különös tekintettel a compliance és fraud témakörökre, az adósságfék és KHR szabályok alkalmazását, az IFRS¹ értékvesztés szabályok alkalmazásának vizsgálatát, az értékvesztés modellek megfelelőségének ellenőrzését, valamint a moratóriumban lévő kitétségek értékvesztés megfelelőségének vizsgálatát.

A 2022. harmadik negyedévben összesen 8 pénzügyi intézménynél (2 bank, 1 pénzforgalmi intézmény, 1 jelzálog hitelintézet, 2 lakástakarékpénztár, 2 pénzügyi vállalkozás) zárult le ellenőrzési eljárás. Az alkalmazott intézkedések mellett összesen 107,5 millió forint bírságot szabott ki a jegybank. Folyamatos felügyelet keretében 5 esetben élt az MNB a szankcionálás lehetőségével, ennek során – a feltárt jogsértések miatt – 15,2 millió forint bírságot szabott ki.

Az MNB csoportszintű átfogó vizsgálatot folytatott az OTP bankcsoport (Csoport) hat tagjánál (OTP Bank Nyrt. (OTP Bank), Merkantil Váltó és Vagyonbefektető Bank Zrt. (Merkantil Bank), OTP Lakástakarékpénztár Zrt. (OTP Ltp.), OTP Jelzálogbank Zrt. (OTP JZB), OTP Faktoring Követeléskezelő Zrt. (OTP Faktoring) és OTP Ingatlanlízing Zrt. (OTP Ingatlanlízing). Az ellenőrzés 2019. március 31. napjától tekintette át a Csoport működését. A Csoport vizsgálata során az MNB a kiszervezett tevékenységek késedelmes bejelentésével és a belső ellenőrzés általi rendszeres felülvizsgálatok elmaradásával, valamint a csalásmegelőzési tevékenységgel kapcsolatban azonosított eseti hiányosságokat. A hitelezési kockázatok kapcsán a jegybank megállapította, hogy nem volt megfelelő az ügyfélcsoportképzés-szabályozás, a nem teljesítő (default) ügyfél definíció alkalmazása, továbbá nem volt teljeskörű a hazai és nemzetközi bankcsoportszintű default besorolása. A vizsgálat hiányosságot tárt fel a tőkeszükséglet számítás kapcsán az egyes szegmenseket érintő, nem megfelelő kockázati súly alkalmazása vonatkozásában, továbbá megállapította, hogy hibásan, illetve hiányosan teljesültek egyes felügyeleti adatszolgáltatások. Az MNB az informatika és információbiztonsági működésében problémaként azonosította többek között a kritikus rendszerek és adatközpontok katasztrófa-elhárítási tesztjeinek hiányosságait is. Mindezek nyomán a jegybank az OTP Bankra 55 millió, a Merkantil Bankra 18 millió, az OTP Ltp.-re 6 millió, az OTP JZB-re 3 millió, az OTP Faktoringra 5 millió, az OTP Ingatlanlízingre pedig 2 millió forint felügyeleti bírságot szabott ki, valamint kötelezte az intézményeket a feltárt hiányosságok kijavítására és a megtett intézkedésekről történő beszámolásra.

Az MNB rendszeres ellenőrzései keretében átfogó vizsgálatot végzett a Fundamenta-Lakáskassza Zrt.-nél (Fundamenta-Lakáskassza). Az ellenőrzés 2018. december 1-jétől a vizsgálat lezárásáig terjedő időszakot tekintette át. Az MNB feltárta, hogy a vállalatirányítás területén az intézmény összeférhetetlenségre és a belső hitelezésre vonatkozó szabályozása nem felelt meg maradéktalanul a jogszabályi előírásoknak, továbbá – a folyamatba épített kontrollok nem megfelelő kialakítása miatt – hiányos volt a belső hitelezést érintő adatszolgáltatása. A hitelezési kockázatok kapcsán a jegybank megállapította, hogy a Fundamenta-Lakáskassza a belső kontrollok hiánya miatt több ügylet esetén késedelmesen teljesítette a Központi Hitelinformációs Rendszerbe (KHR) történő adattovábbítási kötelezettségét. A vizsgálat hiányosságot tárt fel a csoportos értékvesztés területén az IFRS9 modell meghatározásával kapcsolatban, továbbá a tőkeszámítás kapcsán egy, nem megfelelően kialakított szabályozás alkalmazása vonatkozásában.

¹ International Financial Reporting Standard – pénzügyi instrumentumok standard

Az MNB folyamatos felügyelés keretében továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri, hogy mely pénzügyi intézmény tervezi, illetve alkalmazza a 2022. június 4-én kihirdetett extraprofit adókról szóló kormányrendelet² alapján a pénzügyi tranzakciók illeték fogyasztókra való áthárítását. Jogszerűtlen emelés gyanúja esetén, hivatalból indított vizsgálatban ellenőrzi az érintett intézményt.

A Revolut Bank Magyarországon továbbra is határon átnyúló szolgáltatóként tevékenykedik, ennek kockázataira a jegybank már több alkalommal felhívta az ügyfelek figyelmét. A társaság prudenciális és fogyasztóvédelmi felügyeletét az uniós jogszabályok szerint alapvetően az anyabank székhelye szerinti litván, vagyis nem a hazai felügyeleti hatóság látja el. Az MNB-t „fogadó országbeli” felügyeletként a fogyasztóvédelem terén csak korlátozott jogosítványok illetik meg: az ügyfelek érdekét, a közjót sértő ügyben elsődlegesen az anyaországbeli (litván) felügyeletnél kezdeményezhet lépést. A betétesek védelmét a litván (és nem a magyar) betétbiztosítási rendszer garantálja. Jelen helyzetben esetleges elszámolási, fogyasztói vagy betétbiztosítási probléma esetén, az érintett hazai fogyasztók alapvetően csak Litvániában kereshetnek jogorvoslatot saját ügyeik kapcsán. Az MNB – mint azt szintén több alkalommal, több fórumon is jelezte – támogatja az egyszerűbb, olcsóbb pénzügyi szolgáltatásokat lehetővé tévő fintech innovációkat, de kizárólag akkor, ha azok szavatolják a pénzügyi stabilitást és az ügyfelek biztonságát.

Az MNB – az egyes kiemelt társadalmi csoportok és pénzügyi nehézségekkel küzdő vállalkozások fizetési stopjának 2022. júniusi meghosszabbítása (Moratórium 4.)³ és az augusztusi agrár törlesztési moratórium⁴ életbe lépése nyomán – megújította a hitelintézeteknek szóló, a fizetési moratóriumban lévő ügyfelek kitettségeinek kezeléséről szóló vezetői körlevélét⁵ (az előző körlevél visszavonásával). A körlevél a nemteljesítés, az átstrukturálás megállapítása, a várható veszteségek becslésén alapuló (ún. stage) számviteli besorolás, illetve az ehhez kötődő banki értékvesztés elszámolása kapcsán fogalmaz meg követendő eljárásokat. A jegybank a Moratórium 4. vonatkozásában érintett hiteleknel – a pénzügyi rendszer stabilitása, biztonsága érdekében – következetes, az eddiginél szigorúbb megközelítést vár el a piaci szereplőktől. Az agrár moratóriumba újonnan belépők (azaz a fizetés felfüggesztését tekintve nem jelentős időszakkal rendelkezők) esetében, ugyanakkor nem teszi kötelezővé az egyéb moratóriumos ügyleteknél elvárt szigorúbb előírások alkalmazását, ami egyúttal kedvező hatással lehet az érintett agrárvállalkozások hosszútávú hitelképességének megőrzésére is.

BIZTOSÍTÁSI PIAC FELÜGYELETE

A biztosítási piac felügyelete során indított ellenőrzési eljárások esetében, 2022. harmadik negyedévében is kiemelt jelentőséget kapott a biztosítás értékesítéséről szóló irányelv (IDD⁶) szerinti előírások maradéktalan implementálása, kiemelten a termékfelügyelési- és irányítási rendszerre vonatkozó előírások, valamint a PRIIPs rendelet⁷ alá tartozó KID⁸ dokumentumok vizsgálata. 2022-ben fokozott figyelem irányul a biztosítók IFRS17-re⁹ való felkészülésére, illetve a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítások megfelelőségének ellenőrzésére és a nem-életbiztosítási termékek esetében a bejelentett károk vonatkozásában a jogszabályban előírt határidők teljesülésének ellenőrzése. Az MNB vizsgálta a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási (KGFB) díjkalkulációk biztosításmatematikai megalapozottságát (a KGFB-piac szabályozása kapcsán tett felügyeleti intézkedések eleme az MNB 2020 szeptemberi KGFB díjkalkulációs vezetői körlevele¹⁰, illetve a 2021-től indult KGFB indexe, melynek célja a KGFB-piac pénzügyi stabilitásának szavatolása mellett az ügyfélérdekek figyelembevétele is).

² 197/2022. (VI. 4.) Korm. rendelet az extraprofit adókról

³ 216/2022. (VI. 17.) Korm. rendelet az egyes kiemelt társadalmi csoportok, valamint pénzügyi nehézséggel küzdő vállalkozások helyzetének stabilizálását szolgáló átmeneti intézkedésekről szóló 2020. évi CVII. törvény eltérő alkalmazásáról

⁴ 292/2022. (VIII. 8.) Korm. rendelet a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről

⁵ Vezetői körlevél a fizetési moratóriumban lévő ügyfelek kitettségeinek kezeléséről, valamint az értékvesztés szintekről és a portfóliószintű management korrekciók elszámolásáról

⁶ IDD Insurance Distribution Directive – az Európai Parlament és Tanács 2016/97. számú irányelve a biztosítási értékesítésről

⁷ PRIIPs Packaged Retail and Insurance-based Investment Products - Az Európai Parlament és a Tanács 1286/2014/EU rendelete (2014. november 26.) a lakossági befektetési csomagtermékekkel, illetve biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kiemelt információkat tartalmazó dokumentumokról

⁸ Kiemelt információkat tartalmazó dokumentumok

⁹ Nemzetközi Pénzügyi Beszámolási Standardok - Biztosítási szerződések standard

¹⁰ vezetői-körlevél-a-kotelezo-gepjarmu-felelossegbiztositas-megfelelo-dijszabasahoz-felhasznalhato-kkta-karstatisztikakrol-es-annak-az-mnb-vizsgalatok-soran-torteno.pdf

Az MNB a biztosítók esetében 2022. harmadik negyedévében 1 átfogó vizsgálatot zárt le, melynek során összesen 10 millió forint intézményi bírságot szabott ki, tekintettel a termékfeltételek és kizárások területén tapasztalt bizonytalanságokra, a belső ellenőrzés hiányosságaira, valamint a dokumentumbekérések megválaszolásának nehézségére; a kárrendezés, a piaci kockázatok, a belső ellenőrzés területét érintő többszöri visszakérdezés folyamán kapott, nem teljes körű válaszok és az IT biztonság területén feltárt hiányosságokra.

A 2022. második negyedéves adatok alapján frissített KGFB-index és a vonatkozó infografika, valamint a kapcsolódó sajtóközlemény publikálása 2022. szeptember 29-én megtörtént. 2022. második negyedév végén 46,5 ezer forint volt a személyautók átlagos KGFB állománydíja, ami 4 százalékos növekedést jelent éves bázison. Eközben a kárráfordítások mértéke 2022. második negyedév végére 17 százalékkal emelkedett az előző év azonos időszakával összevetve. A jelenség hátterében az egészségügyi krízis óta élenkülő autóhasználat, az inflációs hatások, így a szervíz- és alkatrészarak drágulása áll.

Az MNB rendszeres adatszolgáltatással ellenőrzi a mezőgazdasági biztosítók aszálykár-kifizetéseit, hogy eleget tesznek-e a 2022. augusztus 9-én hatályba lépett, a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény aszály-veszélyhelyzetben alkalmazandó eltérő szabályainak bevezetéséről szóló 291/2022. (VIII. 8.) Korm. rendeletben foglaltaknak. A Kormány döntése alapján a kárt szenvedett kukorica és napraforgó termesztésével foglalkozó gazdálkodók, a kárrendezési folyamat lezárulta előtt kárelőleget igényelhetnek, amelynek mértéke a növénybiztosítási szerződés szerint fizethető kártérítés legalább 50 százaléka. Kárbejelentésnél fontos figyelembe veendő szempont, hogy az elszenvedett kár üzemenként és növénykultúráként elérje a 80 százalékos kárátlagot.

Lezárult a biztosítók kárrendezési eljárásával kapcsolatos kötelezettségeket rögzítő rendelkezések betartásának vizsgálatára indult, hat intézményt érintő fogyasztóvédelmi témavizsgálat. Az MNB a témavizsgálat során megállapította, hogy a biztosítótársaságok több esetben nem vagy késedelmesen, illetve nem a jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalommal nyújtottak tájékoztatást a szolgáltatási igényt bejelentő fogyasztók részére.

2022-ben eddig kilencre nőtt a Minősített Fogyasztóbarát Otthonbiztosítás (MFO) termékek száma a hazai biztosítási piacon, valamint további MFO termékek megjelenése várható ebben az évben. 2022. szeptember végére már huszonegyezer darab MFO szerződés kötött, amelyek 852 milliárd forint értékű vagyont biztosítanak.

PÉNZTÁRI PIAC FELÜGYELETE

A pénztári piac felügyelete során folytatott vizsgálatokban az üzleti modell megalapozottságára, a működés hosszú távú fenntarthatóságának vizsgálatára, a belső kontrollrendszerek hatékonyságára, a pénztári portfóliókat érintő nagyobb kockázatvállalások monitorozására és a TKM_{NYP}¹¹ mutató számítás alátámasztásának ellenőrzésére irányult az MNB kiemelt figyelme.

Az MNB a pénztárak esetében a harmadik negyedévben 3 átfogó vizsgálatot zárt le, amelyek során hiányosságokat állapított meg a pénztári szabályzatok egy részének hatálybaléptetésével, a kiszervezett tevékenységekkel, a tagsági jogviszony megszűnésének eljárásával, a tagoknak küldött egyéni számlaértesítők adattartamával, továbbá a számvitel és adatszolgáltatás egyes területeivel, így a negyedéves adatszolgáltatásokban szereplő értékpapír besorolásokkal kapcsolatban. Szintén nem volt mindenhol maradéktalanul megfelelő az ellenőrző bizottság tevékenysége, a nem fizető tagokkal kapcsolatos hozamlevonási gyakorlat, valamint a pótküldöttek létszáma.

¹¹ Teljes Költségmutató Nyugdíjpénztár

TŐKEPIAC FELÜGYELETE

A jegybank az ESMA által koordinált közös felügyeleti fellépés részeként a befektetési szolgáltatók előzetes költségtájékoztatási gyakorlatának ellenőrzése érdekében négy szolgáltatónál helyszíni, befektetési tanácsadás igénybevételére irányuló próbavásárlásokat folytatott le. Az MNB az érintett intézményeknél az előzetes költségtájékoztatás gyakorlatát rendben találta. A szolgáltatók online felületen keresztül nyújtott előzetes költségtájékoztatásának ellenőrzése folyamatban van.

Elkészült az ÉSZLA¹² mobil applikáció, így a befektetők a felhasználói azonosítójuk beírása mellett, a kivonatokon szereplő QR-kód beolvasásával hozzáférnek anonim egyenlegeikhez, így ellenőrizhetik a szolgáltatóiktól kapott számlák egyenlegeit. A weboldalon számos információ került elhelyezésre, továbbá kisfilm is készült, valamint a sajtóközleményt számos online médium átvette.

Az MNB az alapkezelőket érintő sikerdíj ajánlás kapcsán tájékoztató levelet küldött ki az alapkezelői szektor részére, melyben szerepel, hogy a sikerdíj modellt az ajánlásnak megfelelően évente felül kell vizsgálni, és módosítás esetén engedélyezésre benyújtani a felülvizsgált kezelési szabályzatot. A kamatkörnyezet megváltozása okán az alapok nagy részénél az MNB elvárja, hogy a modelleket módosítsák.

KIBOCSÁTÓI FELÜGYELÉS ÉS PIACFELÜGYELETI ELJÁRÁSOK

Az MNB felfüggesztette a FuturAqua Nyrt. alaptőke-emelés során kibocsátandó részvényeinek forgalomba hozatalát és 5 millió forint összegű felügyeleti bírságot szabott ki, mivel a társaság nem tett eleget a nyilvános forgalomba hozatal során alkalmazandó jogszabályi előírásoknak. A jegybank megállapította, hogy a társaság 2022. június 29. napi zártkörű részvénykibocsátás keretében történő alaptőke-emelésével kapcsolatos tájékoztatása nyilvános ajánlattételnek, a folyamat pedig nyilvános forgalomba hozatalnak minősül.

Az MNB továbbá határozatában figyelmeztette az OTT-ONE Nyrt.-t a rendszeres tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi előírások mindenkor betartására, egyúttal felszólította, hogy haladéktalanul intézkedjen a 2019., a 2020., valamint a 2021. pénzügyi évről készített éves jelentésének közzétételéről.

A kibocsátói felügyelés kapcsán, a harmadik negyedévben az MNB kiemelten vizsgálta, hogy a kibocsátók első alkalommal időben eleget tettek-e az éves pénzügyi jelentés egységes elektronikus beszámolási formátumban (ESEF) való elkészítésének. A BÉT szabályozott piacára bevezetett értékpapírok kibocsátóinak első alkalommal a 2021-es üzleti évről kellett az éves jelentésüket ESEF formátumban elkészíteni.

Az MNB 30-30 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki két magánszemélyre a piaci manipuláció tilalmára vonatkozó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt. Az érintettek előre egyeztetett a Kulcs-Soft részvényre vonatkozó kereskedésük fontosabb paramétereiről. Az egyik magánszemély emellett több egyéb módon is manipulálta a tőkepiacot, így adva félrevezető, hamis jelzést a befektetőknek a Kulcs-Soft részvény valós piaci megítéléséről és keresletéről-kínálatáról. Az MNB tiltott piacbefolyásolás bűncselekmény gyanúja miatt feljelentést is tett, és további magánszemélyekkel szemben is piacfelügyeleti eljárást folytat az ügyben.

Ezen felül az MNB határozatával azonnali hatállyal megtiltotta, hogy egy természetes személy az MNB engedélye nélkül pénzügyi szolgáltatási – így különösen „pénzügyi szolgáltatás közvetítése” (azon belül alkuszi) – tevékenységet végezzen és 1,6 millió forint piacfelügyeleti bírság megfizetésére kötelezte, mivel 2019 és 2021 között legalább 11 adós részére végzett alkuszi tevékenységet.

¹² Értékpapírszámla Lekérdező Alkalmazás

Az MNB a 2022. harmadik negyedévében összesen 8 piacfelügyeleti eljárást zárt le. Ezen belül 4 eljárást piaci visszaélések vizsgálata kapcsán, amelyekben piaci manipulációt állapított meg, és összesen 32 millió forint piacfelügyeleti bírságot szabott ki a tárgyidőszakban. Jogosulatlan pénzügyi tevékenység témakörben további 4 piacfelügyeleti eljárást zárt le.

PÉNZMOSÁS ÉS TERRORIZMUS-FINANSZÍROZÁS MEGELŐZÉSÉVEL ÉS MEGAKADÁLYOZÁSÁVAL, VALAMINT A VAGYONI- ÉS PÉNZÜGYI KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATOS FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

A pénzmosás és terrorizmusfinanszírozás megelőzésével (AML/CFT¹³), valamint a vagyoni és pénzügyi korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatok, folyamatos felügyelés és a témát érintő egyéb hatósági feladatok folyamatosan kiemelt figyelmet kapnak.

A kidolgozott módszertan szerint az MNB beazonosítja – a folyamatosan aktualizált és bővített minőségi és mennyiségi kockázati tényezők figyelembevételével – a felügyelt intézményeknél fennálló pénzmosási, valamint terrorizmusfinanszírozási kockázatokat, és azokat a rendelkezésre álló egyéb információkkal együtt elemzi, értékeli. A felügyeleti eljárások célját és ütemezését a felügyeleti kockázatértékelés alapján határozza meg a jegybank.

Az AML/CFT vizsgálatok célja a hiányosságok, sérülékenységek azonosítása mellett az intézményekre vonatkozó valós fenyegetettség felmérése, a várható reputációs kockázatok számszerűsítése érdekében. Fontos szempont továbbá a hatékonyság vizsgálata, illetve a kockázatok lehetséges okainak feltárása és megértése. Az AML/CFT vizsgálatok kiterjednek arra is, hogy egy adott jogsértés vagy szabálysértések sorozata miért következett be, vagy egy adott jogsértés jelezheti-e a szélesebb körű rendszerbeli vagy belső kontrollhiányosságokat. Jelentős figyelmet kap a felügyelt intézmények vezetőinek tájékoztatása a vizsgálatok során azonosított AML/CFT kockázatokról.

Az MNB utóvizsgálatot folytatott le a Raiffeisen Bank Zrt-nél. A jegybank hiányosságokat tapasztalt a Bank belső ellenőrző és információs rendszerével kapcsolatban a kötelező szűrési feltételek alkalmazásának terén, valamint a már korábban bejelentett ügyfeleire vonatkozó megerősített eljárást illetően, illetve a megerősített eljárás alá tartozó ezen ügyfelei vonatkozásában előírt kötelező szűrések terén. A fentiekre tekintettel figyelmeztetés, kötelezés, valamint rendkívüli adatszolgáltatás intézkedések alkalmazására, valamint összesen 41,25 millió forint felügyeleti bírság kiszabására került sor.

AZ MNB ZÖLD PROGRAMJA

Az MNB megújította a hitelintézetek számára megfogalmazott, az éghajlatváltozással és környezeti kockázatok kezelésével, illetve a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről szóló ajánlását. A 2022. augusztusban publikált dokumentum¹⁴ – az uniós szabályok időközbeni átalakulása, a jegybank felmérései és piaci konzultációi nyomán – az eddiginél konkrétabb elvárásokat támaszt és egyértelmű kiemelt célok felállításával ösztönzi a bankokat, az itthon működő banki fióktelepeket a fenntarthatóbb működésre. Az egyes jegybanki elvárásokat a hitelintézeteknek fokozatosan, 2022. szeptember 15-től, 2023. júliustól, illetve 2025. januártól kell teljesíteniük. Az MNB külön tudástárban¹⁵ további hasznos háttérinformációkat nyújt a piaci szereplőknek és a nyilvánosságnak a zöld pénzügyi folyamatokról az ajánlás kapcsán.

A környezeti degradáció felgyorsulása nagy kockázatot jelent a gazdaságra és a pénzügyi szektorra is. E hatások mérése ugyanakkor jóval bonyolultabb, mint az éghajlatváltozásból eredő kockázatoké. Az MNB éppen ezért Zöld Programja keretében kutatási-módszertani projektet indított a biodiverzitás csökkenéséből adódó pénzügyi kockázatok felmérésére, illetve, az ezek kezelésére szolgáló pénzügyi felügyeleti módszertanok kialakítására. A közel kétéves együttműködést a Technikai Támogatási Eszköz (TSI) révén az Európai Unió finanszírozza, az OECD pedig megvalósítási tanácsadó partnerként vesz részt a végrehajtási folyamatban, együttműködve az Európai Bizottság Strukturálisreform-támogató Főigazgatóságával (DG Reform). A projekt célja tehát a magyar pénzügyi rendszerben fellelhető, a biodiverzitás csökkenéséből eredő

¹³ Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism - pénzügyi rendszerek pénzmosás/terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzése

¹⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/10-2022-zold-ajanlas.pdf>

¹⁵ <https://mnb.hu/letoltes/zold-ajanlas-tudastar.pdf>

pénzügyi kockázatok feltérképezése, illetve az ezek értékelésére alkalmas felügyeleti keretrendszer kialakítása. A projekt nyitórendezvényét és szakmai egyeztetését a minisztériumok, a Magyar Tudományos Akadémia, a kereskedelmi bankok, a civil szervezetek, a DG REFORM, az OECD, illetve az MNB képviselőivel 2022. szeptember 6-án tartották.

ÜGYFÉLSZOLGÁLATI TEVÉKENYSÉG

Az MNB ügyfélszolgálatához a negyedévben 5823 ügyféljelzés érkezett. Az ügyfelek leggyakrabban hitelezéssel, pénzforgalommal, nem-életbiztosításokkal, valamint behajtással és követeléskezeléssel kapcsolatos kérdéskörökkel fordultak az MNB ügyfélszolgálatához. 2022. szeptemberében, az év korábbi hónapjaihoz képest megduplázódott a banki adathalász támadásokat jelző ügyfélpanaszok száma. A kibercsalás elkövetési módszerei közül a jellemző a hamis banki telefonhívás volt, ennek károsultjai keresték meg leggyakrabban az ügyfélszolgálatot.

4. Szanálás

SZANÁLÁSI TERVEZÉS, SZANÁLHATÓSÁG ÉRTÉKELÉSE ÉS AZ MREL-KÖVETELMÉNY MEGHATÁROZÁSA

Az MNB csoportszintű szanálási hatóságként a jelentős határon átnyúló tevékenységet végző magyarországi székhelyű bankcsoport esetében felülvizsgálta a csoportszintű szanálási tervet és elvégezte a szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást az aktuális szanálási tervezési ciklus vonatkozásában. Ennek kapcsán kiszámításra került a szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL-követelmény) mind a csoport konszolidált, mind a magyar leányvállalatok egyedi szintjén. Az MNB egyeztetést folytatott az érintett szanálási kollégiumi tagokkal és valamennyi leányvállalatért felelős szanálási hatóság egyetértésével megszülettek az együttes döntések (joint decision) a szanálási tervről és szanálhatósági értékelésről, valamint az MREL-követelményről. Az MNB az új tervezési ciklust érintő csoportszintű szanálhatósági értékelés koordinálása keretében megkezdte az egyeztetéseket az érintett külföldi társhatóságokkal az elvégzendő feladatokról, a vizsgálandó szempontokról.

Az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB), mint a legjelentősebb bankuniós székhelyű intézményekért és bankcsoportokért felelős szanálási hatóság által vezetett szanálási kollégiumokban is folytatódott az MNB részvételével a csoportszintű szanálási tervezést és az MREL-követelmény meghatározását érintő munka. 2022. III. negyedévében az MNB, mint a bankuniós anyavállalatok magyarországi leányvállalataiért felelős szanálási hatóság több intézmény esetében szanálhatóság értékelésére irányuló eljárást indított, illetve az MNB az elfogadott együttes döntésekben meghatározott MREL-követelmények teljesítésére kötelezte az intézményeket.

Az MNB joghatósága alá tartozó hitelintézetek a közbenső célszintként előírt MREL-követelményeket a törvény által rögzített határidőben, 2022. január 1-jén teljesítették. A teljeskörű MREL-követelményre irányadó, 2024. január 1-i megfelelés a hitelintézeteknél további alkalmazkodást igényel, így az MNB 2022-től negyedévente nyomon követi az alkalmazkodás státuszát. A teljeskörű megfelelés érdekében a hitelintézetek egy része már bocsátott ki további MREL-képes instrumentumokat, egyes bankok a közeljövőben is terveznek még kibocsátásokat.

KOLLEKTÍV PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az MNB képviselői továbbra is aktívan részt vesznek a Szanálási Alap és az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsának munkájában.

A SZANÁLÁSI VAGYONKEZELŐVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MSZVK Zrt.) feletti tulajdonosi jogokat a szanálási törvény alapján az MNB gyakorolja.

NEMZETKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS, RÉSZVÉTEL AZ EURÓPAI UNIÓS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁBAN

Az MNB szakértői továbbra is résztvevői az Európai Bankhatóság (European Banking Authority - EBA) szanálási tervezéssel és a szanálási eszközök gyakorlati alkalmazásának kérdéseivel foglalkozó munkacsoportjainak, valamint részt vállaltak a bankszanálás terén megszerzett tapasztalataik beépítésével az uniós jogalkotási szerveknek a biztosítók szanálási keretrendszerének kiépítését célzó munkájában. Ezen felül az MNB az elmúlt negyedévben is teljesítette adatszolgáltatási kötelezettségeit az EBA felé. Mindemellett az MNB szakértői aktívan részt vesznek az Európai Értékpapírpiazi Hatóság (European Securities and Markets Authority – ESMA) munkacsoportjának a központi szerződő felek helyreállítási és szanálási keretrendszeréről szóló, valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandó európai uniós rendelethez kapcsolódó alsóbb szintű jogszabályok kidolgozására irányuló munkájában.

5. Nemzetközi tartalékok

2022 harmadik negyedévének végén az MNB nemzetközi tartalékainak nagysága 38,7 milliárd euro volt, ami 1,2 milliárd euro növekedést jelent a 2022. félév végi 37,5 milliárd eurós értékhez képest.

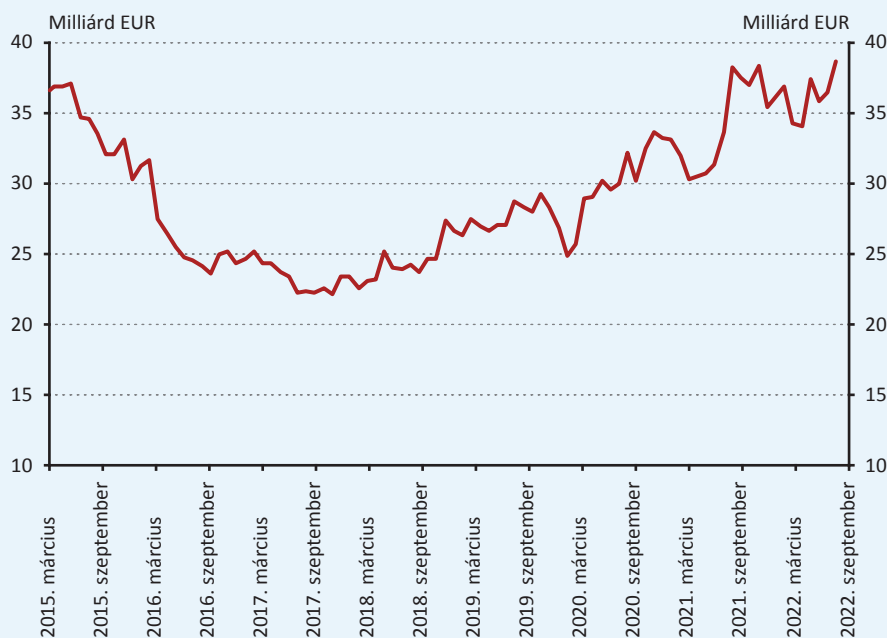
A tartalékokat leginkább az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósságtörlesztési célú tételei (többek között a szeptemberi letelepedési kötvénylejárat) és a nemzetközi devizakötvények kamatfizetései, illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai csökkentették (utóbbiak mintegy 300 millió euróval).

A forintlikviditást nyújtó swapok kifutásához köthetően közel 200 millió euróval csökkent a devizatartalék, ezzel szeptember folyamán a fennálló ügyletek állománya nullára csökkent.

Ezt ellensúlyozták az ÁKK derivatív ügyleteinek piaci értékváltozásából eredő bevételek, az Európai Bizottságtól ebben a negyedévben érkezett több mint 800 millió euro összegű nettó transzfer, a kereskedelmi bankok által lekötött betétállomány közel 200 millió eurós növekedése, valamint az eurótól eltérő devizaeszközök, illetve az arany euróban kifejezett mintegy 200 millió eurós ártértékelődése is.

A negyedév végén meghirdetett eurolikviditást nyújtó swaptenderek finanszírozásához az MNB igénybe vette a nemzetközi szervezetekkel kötött repo keretszerződéseit. A bankrendszernek nyújtott swap- és a finanszírozásul szolgáló repo ügyletek értéke közötti eltérés csak átmeneti hatással volt a tartalékszint alakulására.

6. ábra
A nemzetközi tartalékok nagyságának alakulása (milliárd EUR)

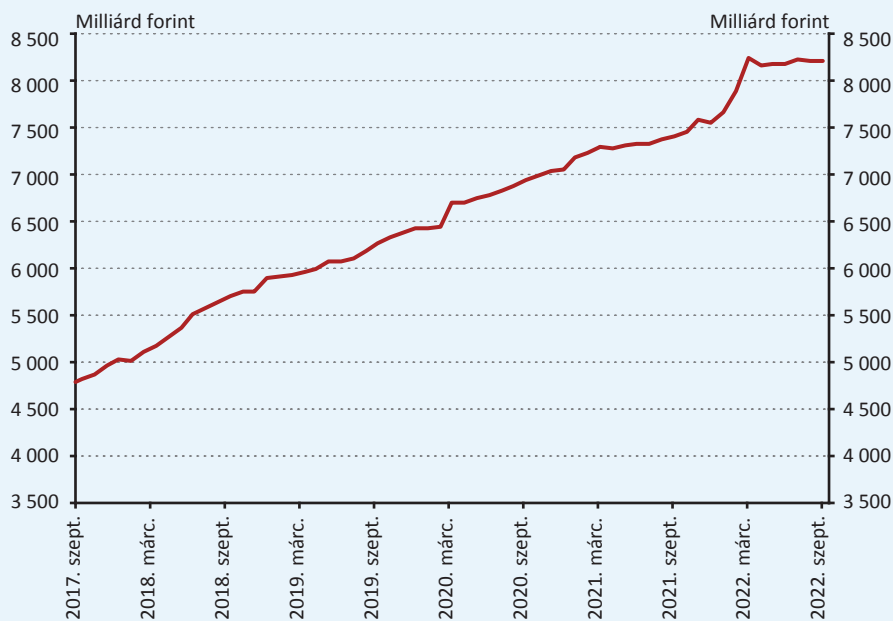
6. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

2022. III. negyedév végén a forgalomban lévő készpénzállomány 797,8 milliárd forinttal haladta meg az előző év azonos időszaki értékét, szeptember végére elérve a 8188,5 milliárd forintot. A növekedési ütem 2021 azonos időszakához képest 10,8%-ot (a forgalomból bevont, de még visszaváltható bankjegyek állományát is figyelembe véve 10,5%-ot) ért el, a szezonálisan igazított bővülés pedig 10,8%-ot tett ki. E növekedés főként az orosz-ukrán háború kitörése kapcsán tapasztalt készpénzkeresleti sokkra vezethető vissza, amit 2022. májusáig kisebb konszolidáció követett, majd az emelkedő kamatkörnyezet – elsősorban a hitelintézetek készletezési gyakorlatának racionalizálásán keresztül – fékezte a készpénzállomány további bővülését. A készpénzállomány a szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok alapján 0,4%-kal nőtt az előző negyedév végi állományhoz képest.

7. ábra

A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban, szezonálisan és naptárhatással igazított adatok

Forrás: MNB.

1. táblázat

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék¹⁶

(2022. szeptember 30-i és 2021. szeptember 30-i adatok)

Bankjegyek	2022				2021			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	291,4	5 827,5	44,0	72,1	258,7	5 173,4	42,8	70,9
10 000 forint	195,4	1 954,5	29,5	24,2	183,2	1 832,6	30,3	25,1
5 000 forint	30,9	154,3	4,7	1,9	29,9	149,7	5,0	2,1
2 000 forint	23,8	47,7	3,6	0,6	23,7	47,3	3,9	0,7
1 000 forint	82,4	82,4	12,4	1,0	74,1	74,1	12,3	1,0
500 forint	38,5	19,2	5,8	0,2	34,5	17,2	5,7	0,2
Összesen	662,4	8085,6	100,0	100,0	604,1	7294,3	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	186,1	37,2	8,0	41,6	175,9	35,2	8,0	41,7
100 forint	234,9	23,5	10,1	26,3	221,6	22,2	10,1	26,3
50 forint	229,6	11,5	9,9	12,9	216,5	10,8	9,9	12,8
20 forint	428,6	8,6	18,4	9,6	402,3	8,0	18,3	9,6
10 forint	470,8	4,7	20,2	5,2	446,6	4,5	20,4	5,3
5 forint	777,8	3,9	33,4	4,4	730,1	3,7	33,3	4,3
Összesen	2 327,8	89,4	100,0	100,0	2 193,0	84,4	100,0	100,0

Forrás: MNB.

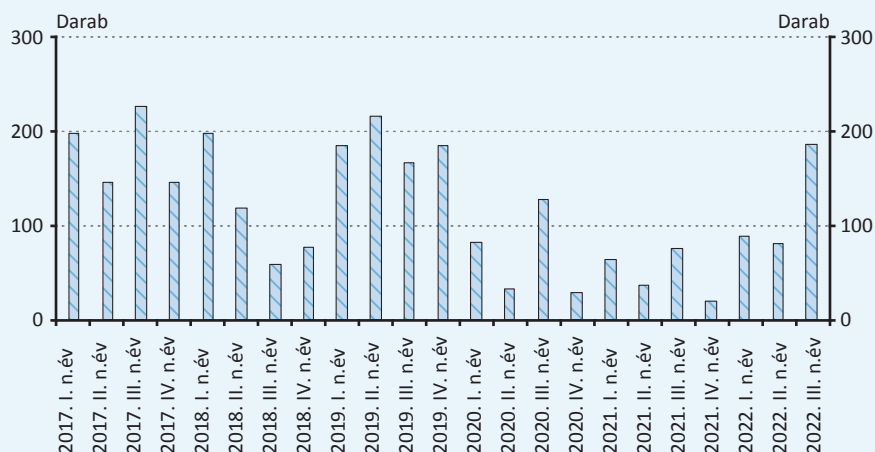
A forgalomban lévő bankjegyek értéke 8 085,6 milliárd forint, mennyisége 662,4 millió darab volt 2022. szeptember 30-án. Ez értékben 11 százalékos, mennyiségét tekintve pedig 10 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A bővülés továbbra is elsősorban a 20 000 forintos címletre koncentrálódott, ugyanakkor jelentősen nőtt az 500 és az 1000 forintos címletű bankjegyek állománya is. A forgalomban lévő érmék értéke 89,4 milliárd forint, mennyisége 2 327,8 millió darab volt 2022. szeptember végén. Ez értékben és mennyiségben is 6 százalékos növekedést mutat 2021 azonos időszakának adataihoz képest. A forgalombővülés valamennyi érmecímletet egyenletesen érintette.

A KÉSZPÉNZHAMISÍTÁS MEGELŐZÉSÉT, VISSZASZORÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ TEVÉKENYSÉG

2022 I-III. negyedévének végéig a készpénzforgalomból mindössze 355 darab forinthatamisítvány került kiszűrésre. Ez az adat a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában továbbra is kiemelten kedvezőnek tekinthető. A lefoglalt forint hamisítványok döntő többsége a 20 000 és a 10 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, mind egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatóssal), mind pedig a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

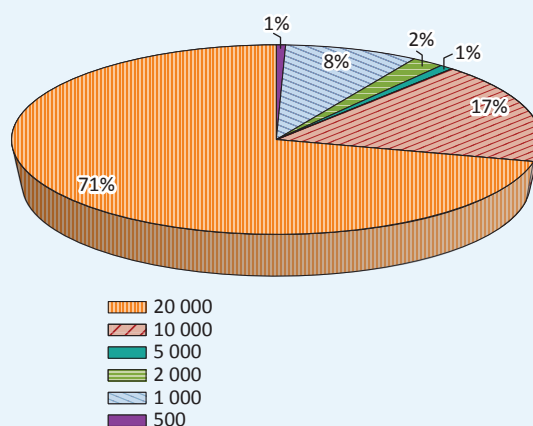
¹⁶ A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

8. ábra
A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

9. ábra
A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2022. I-III. negyedévében

Forrás: MNB.

A jegybank szakértői 447 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 389 darab hamis euróbankjegyet vizsgáltak meg 2022 I-III. negyedévében.

EMLÉKÉRME-KIBOCSÁTÁS

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. A Magyar Nemzeti Bank – a külföldi jegybankok gyakorlatával összhangban – azzal a céllal bocsát ki emlékérmeket, hogy az ország életében jelentős történelmi, kulturális és tudományos évfordulókról, eseményekről és személyekről az utókor számára maradandó formában állítson méltó emléket.

Az emlékérmék ismeretterjesztő szerepének minél szélesebb körben való érvényesülése érdekében 2014 óta a nemesfém emlékérmék színesfém változata is kibocsátásra kerül, a nemesfém érmeképpel megegyezően, de alacsonyabb névértékben. Az első félévben kibocsátott emlékérmék közül – rendhagyó módon, a tematika adottságaira alapozva – a II. András aranybullája arany és színesfém emlékérmék nem egymás változatai.

2022 első félévében az MNB hat tematikában („Az mRNS alapú vakcina alapjául szolgáló magyar találmány”; „Nemes Nagy Ágnes”; „Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem”; „Lax Péter”; „II. András Aranybullája”; „Békésy György”) összesen tizenkét emlékérmét, egy témában (a „Magyar Pénzmúzeum és Látogatóközpont megnyitása alkalmából”) pedig 100 forintos forgalmiérme-emlékváltozatot bocsátott ki.

A III. negyedévben további hat tematikában bocsátott ki emlékérméket az MNB – egy arany, két ezüst és három önálló színesfém emlékérmé jelent meg, valamint a nemesfém emlékérmék színesfém változatai.

Emlékerme-kibocsátás – Milton Friedman emlékérmék

A Magyar Nemzeti Bank „Milton Friedman” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérmét bocsátott ki 2022. július 11-én a Nobel-emlékdíjas közgazdász születésének 110. évfordulója alkalmából. Az emlékérmék a magyar származású Nobel-emlékdíjasokat bemutató tematikai sorozat második részeként jelentek meg – követve a 2020-ban kibocsátott Harsányi János emlékérméket. Az emlékpénzeket Soltra E. Tamás szobrászművész tervezte.

„Milton Friedman” emlékérmék

EZÜST EMLÉKÉRME

Névérték: 15 000 Forint
Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
Súly: 31,46 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 4000 db tükörfényes (Proof)
Szel: recézett

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
Súly: 30,80 g
Átmérő: 38,61 mm
Verhető: 4000 db selyemfényes (BU)
Szel: recézett

Emlékerme-kibocsátás – Szent István-terem emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank „Szent István-terem” megnevezéssel különleges, hatszög alakú színesfém emlékérmét bocsátott ki 2022. augusztus 19-én. Az újjáépített reprezentatív termet, illetve annak kiemelkedő részleteit ábrázoló emlékérmé kibocsátásával egy új, a Nemzeti Hauszmann Program eredményeit bemutató, hét darabból álló emlékérmé-sorozat indult. Az MNB kibocsátások körében egyedülálló módon, a sorozat elemei egybeillesztve méhsejtszerű szerkezetet alkotnak. A 3000 Ft névértékű Nordic Gold alapanyagú színesfém emlékérmét Endrődy Zoltán iparművész tervezte.

„Szent István-terem” emlékérmé

Névérték: 3000 Forint
Anyag: Nordic Gold (Cu89Al5Zn5Sn1)
Súly: 20 g
Méret: 37,18 mm csúcstávolság
Verhető: 20 000 db Proof-like
Szel: sima

Emlékérme-kibocsátás – Hunyadi János aranyforintja emlékérmék

A Magyar Nemzeti Bank „Hunyadi János aranyforintja” megnevezéssel különlegesen értékes arany emlékérmeket bocsátott ki egyszeres, valamint négyszeres súlyú piedfort változatban 2022. szeptember 6-án. A jegybanki kibocsátások hagyományaihoz híven az 50 000 Ft-os névértékű nemesfém érmék színesfém változata is kibocsátásra kerül 2 000 Ft névértékkel. Az emlékérmeket, melyek a 2012-ben indult Középkori magyar aranyforintok sorozat hetedik elemeként jelentek meg, Király Fanni iparművész tervezte.

„Hunyadi János aranyforintja” emlékérmék

PIEDFORT ARANY

Névérték: 50 000 Forint
Anyag és finomság: arany (Au .986)
Súly: 13,964 g (4 dukát)
Átmérő: 20 mm
Verhető: 500 db verdefényes (VF)
Szél: sima szélfelirattal

ARANY

Névérték: 50 000 Forint
Anyag és finomság: arany (Au .986)
Súly: 3,491 g (4 dukát)
Átmérő: 20 mm
Verhető: 2000 db verdefényes (VF)
Szél: sima

SZÍNESFÉM EMLÉKÉRME

Névérték: 2000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni4Zn21)
Súly: 2,70 g
Átmérő: 20 mm
Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás – Richter Gedeon emlékérmé

A Magyar Nemzeti Bank „Richter Gedeon” megnevezéssel különleges, csúcsára állított színesfém emlékérmét bocsátott ki 2022. szeptember 23-án a modern hazai gyógyszeripar megteremtőjének 150. születési évfordulója alkalmából. A 2000 Ft névértékű emlékérmé tükörfényes és selyemfényes változatban készült, tervezője Kereszthury Gábor iparművész.

„Richter Gedeon” emlékérmék

SZÍNESFÉM (PROOF)
 Névérték: 2000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 14 g
 Átmérő: 28,43 x 28,43 mm
 Verhető: 23000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: sima

SZÍNESFÉM (BU)
 Névérték: 2000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 14 g
 Átmérő: 28,43 x 28,43 mm
 Verhető: 7000 db selyemfényes (BU)
 Szél: sima

Emlékérme-kibocsátás – Hugonnai Vilma emlékérmék

A Magyar Nemzeti Bank „Hugonnai Vilma” megnevezéssel 15 000 Ft névértékű ezüst és 2000 Ft névértékű színesfém emlékérméket bocsátott ki 2022. szeptember 29-én az első magyar orvosnő születésének 175. évfordulója alkalmából. Az emlékérméket Szabó Virág szobrászművész tervezte.

„Hugonnai Vilma” emlékérmék

EZÜST
 Névérték: 15 000 Forint
 Anyag és finomság: ezüst (Ag .925)
 Súly: 31,46 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 5000 db tükörfényes (Proof)
 Szél: recézett

SZÍNESFÉM
 Névérték: 2000 Forint
 Anyag: színesfém (Cu75Ni25)
 Súly: 30,80 g
 Átmérő: 38,61 mm
 Verhető: 5000 db selyemfényes (BU)
 Szél: recézett

Emlékérme-kibocsátás – Király kis Miklós emlékérme

A Magyar Nemzeti Bank „Király kis Miklós” megnevezéssel 2000 Ft névértékű színesfém emlékértmet bocsátott ki 2022. szeptember 30-án. Az emlékérme annak a tavaly indult, hét részes színesfém emlékérme-sorozatnak a második eleme, melynek dedikált célja, hogy a Hungarikumok között szereplő magyar népmesék értékeit bemutassa, a rajzfilmsorozat képi világát megidézze. Az emlékértmet Vékony Fanni iparművész tervezte.

„Király Kis Miklós” emlékérme

Névérték: 2000 Forint
Anyag: színesfém (Cu75Ni4Zn21)
Súly: 16 g
Méret: 34 mm
Verhető: 20 000 db Proof-like
Szél: finomrecézett szélfelirattal

További részletek, az emlékértmek éremképi leírásai az egyes címekre kattintva, az MNB honlapján találhatóak.

7. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

AZONNALI FIZETÉSI ÖKOSZISZTÉMA TOVÁBBFEJLESZTÉSE

Az Azonnali fizetési ökoszisztéma továbbfejlesztéséhez szükséges munkálatok folytatódtak a harmadik negyedévben is. Az ehhez kapcsolódó fejlesztési javaslatcsomagot az MNB nyár elején kiküldte több, mint 150 hazai, a pénzforgalomban érintett intézmény számára. A szereplőktől a javaslatcsomagra érkező észrevételeket, illetve az értelmesebb kérdéseket augusztus végéig várta az MNB, azonban azt megelőzően két személyes konzultációs fórumot is tartott, melyre első körben a pénzügyi szolgáltatók kaptak meghívást, míg második alkalommal a kereskedői, számlakibocsátói szektor és a hozzájuk kapcsolódó fejlesztői, technikai intézmények bevonásával került sor az egyeztetésre. A konzultáció célja, az időközben felmerülő kérdések tisztázása és a pénzforgalom alakításában aktívan részt venni kívánó szereplőkkel egy szakmai kommunikációs fórum létrehozása volt. Ezt követően szeptembertől az MNB megkezdte a beérkező javaslatok feldolgozását, valamint a visszajelzések alapján a fejlesztési javaslatok véglegesítését. Néhány fejlesztési irány kidolgozása esetében, mint például az Azonnali fizetés specifikus visszatérítési eljárás kialakítása, az MNB alapvető elvárása volt az aktív piaci részvétel. Ebből kifolyólag néhány nagyobb hazai pénzforgalmi és nem pénzforgalmi szereplővel bilaterális tárgyalásokat kezdeményezett az MNB a hazai pénzforgalmi piacot leginkább serkentő szabályozói irányok véglegesítése érdekében.

ENERGIAPIACI TURBULENCIÁK ÉS HATÁSAI A KELER KSZF-RE

Az orosz-ukrán háború jelentős piaci volatilitást eredményezett 2022 harmadik negyedévében, melynek eredményeképpen jelentős árfolyam elmozdulások voltak megfigyelhetők a világ energiapiacain, amelyeken történelmi magasságokba emelkedtek az energiaárak. A KELER KSZF központi szerződő félként számolja el és garantálja a magyarországi gázpiacokat, valamint az ECC¹⁷ általános klíringtagjaként hozzáférést biztosít az Európai gáz- és árampiacokhoz egyaránt. Ennek következtében a rekordmagas árak folyamatosan emelkedő kockázatokat, kitettségeket eredményeztek, mely a garanciarendszerbe elhelyezendő egyéni és kollektív biztosítékok növekedését is okozta. A piaci szereplők és piaci infrastruktúrák megemelkedett likviditási nyomás alá kerültek, a kapcsolódó keretrendszer működése egyre inkább kifeszítetté vált. Mindezek alapján az Európai Bizottság konzultációt kezdeményezett a különböző felügyeleti hatóságokkal annak érdekében, hogy a szabályozáson keresztül enyhíteni lehessen az energiakereskedő cégek likviditási nehézségeit, továbbá egyes tagállamok állami beavatkozással hoztak létre különböző likviditást nyújtó programokat, melyekkel segíthetik az energia cégeket.

PÉNZFORGALMI CSALÁSI ADATOKKAL KAPCSOLATOS EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS (MOU)

A pénzforgalmi csalásokra vonatkozó adatszolgáltatással kapcsolatban kidolgozásra került egy együttműködési megállapodás (Memorandum of Understanding, röviden MoU), amely az EBA, az EKB, és a nemzeti hatóságok között jött létre.

A PSD2 és az EKB pénzforgalmi statisztikákról szóló rendelete alapján keletkező adatszolgáltatási teher enyhítése érdekében az EBA és az EKB elkészített egy egyetértési megállapodás tervezetet, amely lehetővé teszi a nemzeti hatóságok számára, hogy az adatok egyszeri benyújtásával teljesítsék mindkét jogi keret szerinti követelményeket. Az egyetértési megállapodás alapján 2022 első félévi adatoktól kezdve a nemzeti hatóságok csak az EKB-nak küldik meg a szükséges adatokat és az EKB továbbítja a PSD2 szerinti adatokat az EBA felé. Az egycsatornás adatküldés mind adattisztasági, mind munkaszervezési szempontból előnyös, az MNB részéről jelentős fejlesztést nem igényel. Az MNB részéről a MoU aláírásra került, aminek eredményeként a következő esedékes adatküldéstől a jegybanknak már nem kell párhuzamosan a két szereplő felé külön-külön küldenie a csalási adatokat.

¹⁷ European Commodity Clearing

NYÍLT BANKOLÁS KEREKASZTAL EGYEZTETÉS

A nyílt bankolás lényege, hogy új pénzforgalmi szereplők, számlainformációs szolgáltatók és a fizetés-kezdemenyvezési szolgáltatók (a továbbiakban együtt: harmadik fél szolgáltató) az ügyfelek felhatalmazásával biztonságosan és könnyedén hozzáférhetnek az ügyfelek fizetési számláihoz a számlavezetők által elvégzett erős ügyfél-hitelesítést követően, hogy értéknövelt pénzforgalmi szolgáltatásokat nyújtsanak az ügyfeleknek.

A nyílt bankolás egyelőre csak korlátozottan tudott elterjedni, mivel egyrészt a nemzetközi szabályozás nem elég specifikus a hozzáférési interfészek (továbbiakban: API-k) vonatkozásában, másrészt pedig a bankok sokféle módon akadályozhatják az új szereplőket. Az MNB 2021-ben a nyílt bankolás terjedésének támogatására, valamint az akadályok megszüntetésére egy komplex cselekvési tervet dolgozott ki. Ugyanakkor az elmúlt időszakban valamennyi MNB által végzett pénzforgalmi ellenőrzés talált hiányosságot a nyílt bankolással kapcsolatban. Ezen vizsgálatok, valamint a harmadik fél szolgáltatók visszajelzései alapján megállapításra került, hogy a kihívások és problémák nem szűntek meg ezen az új piacon, sőt további nehézségek tapasztalhatók többek között az elvárható támogatás, a tesztelési környezetek, a bankok válaszadási ideje, az API-n elérhető adatokkal kapcsolatos anomáliák és a PSD2 tanúsítványok kezelésével kapcsolatos témakörök esetén.

Ezen kihívások miatt 2022 szeptemberében az MNB a Bankszövetséggel közösen kerekasztal megbeszélést kezdeményezett a nyílt bankolás és az azt lehetővé tevő API-k működéséről, amelyen mind a harmadik fél szolgáltatók, mind a számlavezető bankok jelen voltak. Az egyeztetés tapasztalatai alapján megállapításra került, hogy további célzott intézkedések lehetnek szükségesek a PSD2 innováció- és versenyélénkítő céljainak elérése, valamint a nyílt bankolás terjedésének támogatása érdekében.

PÉNZFORGALMI ÁLLÁSFOGLALÁSOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

A harmadik negyedév során az MNB a pénzforgalmi szolgáltatóktól, egyéb vállalkozásoktól és természetes személyektől érkezett megkeresések alapján közvetlenül 2 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki, valamint pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben egy új hatósági eljárást indított a jegybank. A korábban megindított eljárások esetében eljárás lezárásra és beszámolásra nem került sor.

8. Az MNB statisztikai tevékenysége

MONETÁRIS ÉS PÉNZÜGYI STABILITÁSI STATISZTIKA

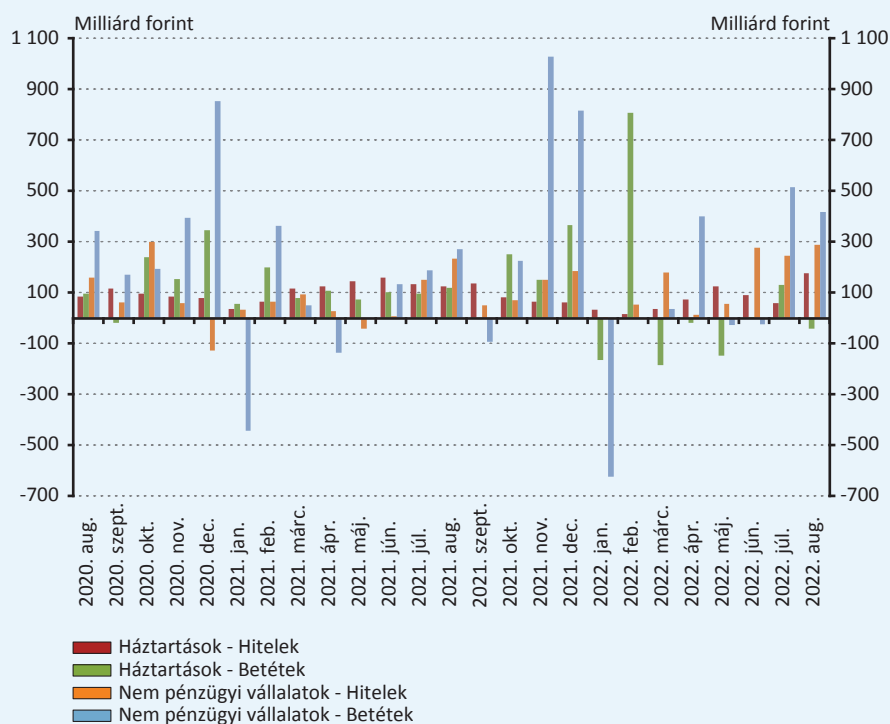
Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2022. augusztusi adatok alapján készített statisztikák 2022. október 3-án jelentek meg.

A szezonálisan nem igazított tranzakciós adatok szerint a 2022. június-augusztus időszakban mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok nettó hitelfelvevők voltak, hitelállományuk mindhárom megfigyelt hónapban növekedett, aminek eredőjeképpen a háztartások nettó hitelfelvétele 321,6 milliárd forintot, míg a nem pénzügyi vállalatoké 804,4 milliárd forintot tett ki.

Mindkét szektor növelte betéteinek állományát is: míg a háztartások esetében összesen 87,2 milliárd forint, addig a nem pénzügyi vállalatok esetében összesen 900,7 milliárd forint nettó betételhelyezés volt megfigyelhető a három hónap alatt.

10. ábra

A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betéttranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján

Forrás: MNB.

Szintén 2022. október 3-án jelent meg a háztartási és a nem pénzügyi vállalati hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény.

A közzétett adatok szerint a vizsgált időszak (2022. június – augusztus) alatt a háztartások által elhelyezett forintbetétek átlagos kamatlábai emelkedtek, míg az eurobetéteké az előző negyedévi szinten maradt¹⁸. A háztartásoknak nyújtott

¹⁸ A kamatláb ebben az elemzésben a teljes vizsgált időszakra vonatkozó átlagkamatlábát jelenti.

forint lakáscélú hitelek átlagos hitelköltség mutatója növekedett, valamint a személyi hiteleket vizsgálva is emelkedés volt tapasztalható a megfigyelt időszakban. A vizsgált negyedévben a babaváró hitelek új szerződéses összege 106,5 milliárd forint volt.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a forint- és eurobetétek átlagos kamatlábai is emelkedtek az előző negyedévhez képest. A forint hitelek esetében nőttek a kamatlábak, míg az euro hiteleknél csökkenés volt megfigyelhető.

FELÜGYELETI STATISZTIKA

Az MNB 2022. szeptember 2-án interaktív formában publikálta a hitelintézetek összesített prudenciális adatait 2022. június 30-ig bemutató idősort. Az MNB által felügyelt 9 bankcsoportból, 10 egyedi hitelintézetből, 2 prudenciális szempontból (egyedi) hitelintézetnek minősülő pénzügyi vállalkozásból, valamint 8 fióktelepből álló hitelintézeti szektor konszolidált eszközállománya 2022. II. negyedév végére 76 132 milliárd forintra nőtt, ami az egy évvel korábbi értéknél 19,4%-kal magasabb. A növekedés teljes egészében organikus volt. A két legjelentősebb eszköztípus továbbra is a hitelek és a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok állománya, amelyek együttesen az eszközök több mint 87%-át tették ki 2022. II. negyedév végén. A teljes forrásállományon belül a betétállomány stabilan 80% fölötti részarányt képviselt, a szektor szintű saját tőke pedig az idegen források 10,2%-át tette ki.

2022. I. félévben a bankszektor konszolidált szinten elért nettó eredménye 225 milliárd forint volt, amely az előző év azonos időszakában elért nyereség alig több mint fele. A nettó kamateredmény, illetve a díj- és jutalékeredmény előző években megfigyelt, az összesített eszközállományával összhangban álló trendszerű emelkedése folytatódott, amihez az emelkedő kamatkörnyezet és árfolyamhatás is jelentős mértékben hozzájárult. A működési költségek a működési bevételeknél féléves szinten magasabb arányban emelkedtek, amihez a kormányzati különadók is jelentős mértékben hozzájárultak. 2022. I. félévben képzett nettó értékvesztés és céltartalékképzés több mint hatszorosa lett az előző év azonos időszakában képzett értéknek; ez a tétel az értékvesztésképzés előtti eredményt közel felével csökkentette 2022. I. félévben, míg egy évvel korábban kevesebb mint tizedével. A teljes hitelállomány NPL-rátájának évek óta tartó csökkenési trendje 2021 végére megállt, 2022. II. negyedévének végére pedig értéke ismét emelkedett, 3,2%-ról 3,5%-ra. A 2022. június 30-ai adatok alapján, szektorszinten összesítve a SREP többlet tőkekövetelményt is figyelembe vevő index 170% volt, a tőkepufferek figyelembevételével számított teljes tőkemegfelelési index 134%.

Az MNB 2022. augusztus 26-án publikálta a pénztárak 2022. II. negyedéves és 2021. éves adatokkal bővített idősorát és a kapcsolódó tájékoztatót interaktív formában. Az önkéntes nyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 1 579 milliárd forintot, a magánnyugdíjpénztárak által kezelt vagyon 249,8 milliárd forintot tett ki 2022. II. negyedév végén. A kezelt vagyon az önkéntes nyugdíjpénztárak esetén 5,9%-os, míg a magánnyugdíjpénztárak esetében 11,4%-os csökkenést mutat a 2021. II. negyedév végi állományhoz viszonyítva. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport vagyona 3,2%-kal emelkedett az előző év azonos időszakához képest. Az önkéntes nyugdíjpénztárak taglétszámában nem figyelhető meg jelentős mértékű változás, a taglétszám az előző év azonos időszakához képest 0,4%-os növekedést mutat. A magánnyugdíjpénztári taglétszám évek óta tartó lassú csökkenése tovább folytatódott 2022. I. félévben, ennek mértéke az egy évvel korábbi taglétszámhoz viszonyítva 1,6%-ot tett ki. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoportba tartozó pénztártagok száma 0,6%-kal magasabb, mint 2021. I. félévben volt.

A biztosítók 2022. II. negyedéves prudenciális adatai és a kapcsolódó interaktív tájékoztató 2022. szeptember 2-án került publikálásra. 2022. II. negyedév végén a biztosítóintézetek szerződésállománya megközelítette a 14,87 millió darabot, mely 2,6%-os emelkedést jelent az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A szektor 2022. II. negyedéves díjbevétele 389,7 milliárd Ft volt, amely 20,4%-kal haladja meg az előző év ugyanazon időszakának értékét. A Szolvencia II kockázatalapú tőkekövetelmény szerinti, a szektor egészére az egyedi adatokból összesítve számított szavatoló tőke-feltöltöttségi szint 2022. II. negyedévben 175,8%, mely az előző év azonos időszakához képest 48,4 százalékpontos csökkenést mutat, de továbbra is jóval meghaladja a prudenciálisan elvárt 150%-os követelményt.

A befektetési szolgáltatók kereskedési adatairól szóló idősor – amely a befektetési vállalkozásoktól és a befektetési szolgáltatást végző bankoktól érkező adatokat egyaránt tartalmazza – havi rendszerességgel kerül publikálásra minden hónap 7-én, vagy az azt követő munkanapon, legutóbb 2022. október 7-én került frissítésre a harmadik negyedévben beérkezett adatsorok alapján. A befektetési vállalkozások idősorainak második negyedévre vonatkozó publikációja, amely

a június végén működő 12 darab befektetési vállalkozás mérleg, eredmény és szavatolótké adatait tartalmazza, 2022. július 29-én jelent meg. Szintén ekkor vált elérhetővé a befektetési alapok prudenciális adatai idősor, amely a felügyelt alapkezelők nettó eszközeinek összesített értékét mutatja be különböző bontásokban. Az idősorokhoz szöveges tájékoztató nem készül.

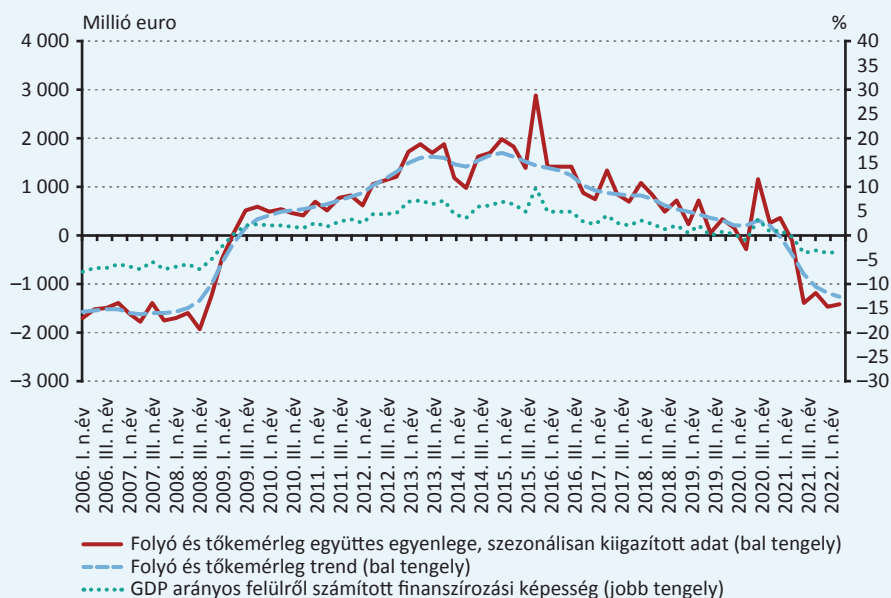
FIZETÉSIMÉRLEG-STATISZTIKÁK

Az MNB 2022. szeptember 22-én első alkalommal publikálta a 2022. II. negyedéves és 2021. évre vonatkozó éves fizetésimérleg- és külfölddel szembeni állományi statisztikát, valamint revideálta a 2019, 2020 éves és a 2022. I. negyedéves adatokat.

2022 II. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke -1 679,7 millió euro volt (-401 milliárd forint). A szezonális hatások kiszűrésével a mutató -1 411,0 millió euro (-374 milliárd forint), a negyedéves GDP -3,4%-a.

11. ábra

A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség millió euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

2022. június végén a jegybanki tartalékok értéke 37,5 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2022. június végén 16,7 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 10,3%) volt.

PÉNZÜGYI SZÁMLÁK

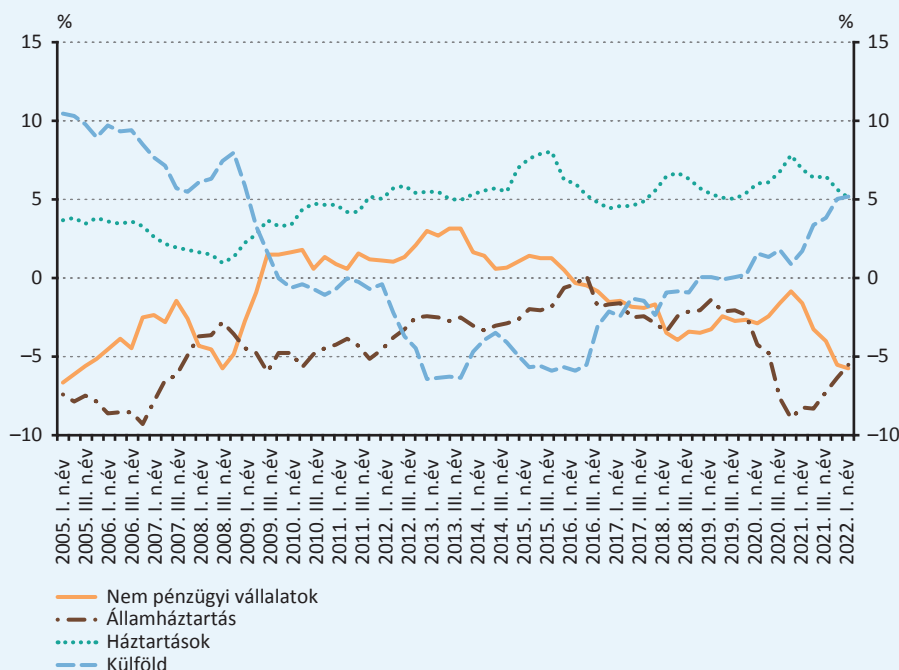
Az MNB 2022. október 3-án jelentette meg a 2022 II. negyedévére vonatkozó teljes körű pénzügyi számlákat. A publikációban egyrészt frissültek az államháztartási és a háztartási szektor előzetes pénzügyi számlái, másrészt bemutatásra kerültek a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld Magyarországgal kapcsolatos pénzügyi vagyónának főbb elemei és finanszírozási folyamatai.

Ennek alapján a 2022 második negyedévével záruló egy évben az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 5,6%-át tette ki, a háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 5,1%-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 5,7%-át, a külföld nettó finanszírozási képessége pedig a GDP 5,1%-át érte el ebben az időszakban. 2022 második

negyedévének végén az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága a GDP 74,8%-a volt, az Eximbank Zrt. tartozásaival együtt pedig 77,0%-ot tett ki.

12. ábra

A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP arányában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák összeállításával egyidejűleg a Központi Statisztikai Hivatal a Pénzügyminisztériummal és az MNB-vel együttműködve elkészítette, és 2022. szeptember 30-án kiküldte az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozó fő statisztikai mutatókat tartalmazza. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államháztartás pénzügyi vagyonával, az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi. A jelentésben az Eurostat döntésének megfelelően az Eximbank Zrt. is az államháztartás részeként kerül feltüntetésre, ami az államháztartás nettó finanszírozási igényét és maastrichti adósságát kismértékben módosítja. Az EDP-jelentés adatai a tavaszi jelentéstétel óta jelentős mértékben változtak, elsősorban az EU-transzferekkel kapcsolatos elszámolások revíziója, valamint új vállalati besorolások miatt.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2022. november 30.

Nyomda: Prospektus Kft.

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.